

Završno evaluacijsko izvješće

MAMA JE MAMA program za maloljetne i
mlade trudnice i roditelje, 2017.-2020.

Izradila: Martina Ferić, Udruga ProMa
1.7.2020.

Sadržaj

1. Uvod	3
2. O programu MAMA JE MAMA.....	3
2.1. Ciljevi programa.....	3
2.2. Očekivani rezultati.....	4
2.3. Korisnici programa.....	4
3. Završna evaluacija programa.....	5
3.1. Telefonsko savjetovanje i informiranje	6
3.2. Individualno psihološko savjetovanje	6
3.3. Individualno pravno savjetovanje	7
3.4. Male edukativne grupe	7
3.5. Grupe podrške	11
3.6. Tehnička podrška.....	13
3.7. Edukacija i osposobljavanje majki	13
3.8. E-savjetovanje	14
3.9. Web edukacija	14
3.10. Sastanci programskog tima	15
3.11. Intervizije.....	15
3.12. Supervizija za izvoditelje savjetodavnog rada	15
3.13. Edukacija stručnjaka	16
3.14. Formiranje mreže stručnjaka	19
3.15. Program podrške mreži suradnika (E-mreža) E-support, E-learning, Webinar	22
3.16. Evaluacija programa	25
3.17. Završna konferencija	25
3.18. Osvrt korisnica na trogodišnju provedbu programa	26
4. Zaključak.....	28
Prilozi.....	31
Prilog 1. Protokol za mjesečno praćenje rada	31
Prilog 2. Pitanja za intervju s korisnicima	32
Prilog 3. Protokol za praćenje pravnog savjetovanja	33
Prilog 4. Protokol za evaluaciju procesa grupnog rada	34
Prilog 5. Upitnik za evaluaciju učinka grupnog rada.....	36

Prilog 6. Protokol za evaluaciju procesa edukacija Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima/Mreža podrške za maloljetne roditelje	38
Prilog 7. Protokol za evaluaciju učinka edukacija Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima/Mreža podrške za maloljetne roditelje	39
Prilog 8. Protokol za evaluaciju webinara - Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo (on-line)	41
Prilog 9. Pitanja za intervju s korisnicima (3. godišnje Izvješće).....	43
Prilog 10. Program Završne konferencije programa Mama je mama	44
Prilog 11. Prezentacija završne evaluacije programa Mama je mama.....	45

1. Uvod

Program MAMA JE MAMA za maloljetne i mlade trudnice i roditelje usmjeren je na razvoj socijalnih usluga za maloljetne i mlade trudnice i roditelje koje predstavljaju alternativne i inovativne usluge. Udruga roditelja „Korak po korak“ jedina na području cijele RH ima razvijen sveobuhvatan model pružanja pomoći i podrške ovoj korisničkoj skupini, te kontinuirano razvija nove inovativne aktivnosti s ciljem prilagodbe usluga korisnicima i boljeg obuhvata korisnika. Osim na maloljetne i mlade trudnice/roditelje program je usmjereni i na stručnjake koji rade s navedenom populacijom. Programom su obuhvaćene edukacije stručnjaka iz centara za socijalnu skrb s područja cijele RH te se na taj način osnažuju postojeći kapaciteti čime se osigurava kvaliteta i održivost ovakvih usluga, regionalna pokrivenost te razvoj i prilagodba usluga na područjima gdje usluge namijenjene maloljetnim i mladim trudnicama /roditeljima nisu dostupne.

U programu je planirana nezavisna evaluacija s ciljem praćenja provedbe programa, unaprjeđenja programa te održivosti programa/rezultata. Evaluacija učinka i procesa napravljena je za svaku godinu provedbe programa (izrađena su tri godišnja Evaluacijska izvješća).

2. O programu MAMA JE MAMA

2.1. Ciljevi programa

Cilj programa MAMA JE MAMA za maloljetne i mlade trudnice i roditelje je osnaživanje maloljetnih i mladih trudnica i roditelja, povećanje njihove kvalitete života te smanjenje rizika od siromaštva i socijalne isključenosti kroz pružanje intenzivne psihosocijalne podrške, razvoj novih socijalnih usluga i jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima.

Programom se nastoje ostvariti specifični ciljevi:

1. Unaprijediti znanja i vještine maloljetnih trudnica i majki, omogućiti im bolju brigu o sebi i djetetu, osnažiti ih za samostalan život nakon izlaska iz institucije te utjecati na smanjenje socijalne isključenosti, predrasuda i diskriminacije s kojima se susreću.
2. Doprinijeti većoj informiranosti i educiranosti maloljetnih trudnica i roditelja te mladih adolescenata izvan sustava socijalne skrbi, koji su u riziku od neželjene trudnoće i/ili socijalne isključenosti.
3. Potaknuti razvoj mreže podrške, unaprijediti međusektorsku i međuresornu komunikaciju i suradnju te senzibilizirati i educirati stručnjake koji se u svojem radu susreću s maloljetnim roditeljima.

2.2. Očekivani rezultati

Očekivani rezultati nakon trogodišnjeg provođenja programa jesu:

- održano ukupno 180 telefonskih savjetovanja i informiranja
- održano 360 individualnih psiholoških savjetovanja
- održano 90 pravnih savjetovanja
- održano 144 susreta Male edukativne grupe za maloljetne i mlade majke smještene u Majčinskom domu Dječjeg doma Zagreb
- održana 72 susreta Grupe podrške za maloljetne i mlade roditelje
- 30 maloljetnih i mladih roditelja uključeno je u korištenje tehničke podrške
- 3 majke uključene u program prekvalifikacije i 6 majki uključeno u program osposobljavanja za zvanje
- provedeno 1080 e-savjetovanja putem web portala maloljetni-roditelji.net
- objavljeno 300 odgovora na web portalu.
- objavljeno 36 tekstova na web portalu o temama vezanim uz maloljetničke trudnoće i odgovorno roditeljstvo.
- održano 9 sastanaka programskog tima.
- održano 9 sastanaka intervizije
- održano 12 sastanaka supervizije za izvoditelje savjetodavnog rada.
- educirano 114 stručnjaka iz centara za socijalnu skrb.
- formirana mreža od 30 stručnjaka zainteresiranih za koordiniranje aktivnosti, razvoj i pružanje socijalnih usluga maloljetnim i mladim trudnicama i roditeljima na području cijele RH
- razvijen program online podrške mreži, razvijeni komunikacijski alati, napravljena komunikacijska platforma, izrađeni edukacijski moduli
- 30 stručnjaka uključeno u program podrške mreži suradnika
- 30 stručnjaka uključeno u superviziju
- provedena evaluacija učinaka, napravljeno završno evaluacijsko izvješće, izrađene preporuke za poboljšanja
- održana završna konferencija, 70 stručnjaka sudjelovalo na završnoj konferenciji

2.3. Korisnici programa

Korisnici programa su maloljetne i mlade trudnice i roditelji, adolescenti u riziku od neželjene trudnoće te stručnjaci koji rade s navedenim skupinama. Detaljnije, korisnici programa su bili:

- maloljetne i mlade trudnice i roditelji
- maloljetne i mlade trudnice i majke u dobi od 15 do 30 godina koje izlaze iz ustanove socijalne skrbi (Dječji dom Zagreb - Materinski odjel).
- adolescenti (15-19 godina) u riziku od neželjene trudnoće s područja cijele RH
- stručnjaci iz centara za socijalnu skrb, socijalni radnici i psiholozi koji se u svojem radu susreću ili se mogu susresti s maloljetnim trudnicama i roditeljima

3. Završna evaluacija programa

Završna evaluacija programa napravljena je na temelju Završnih godišnjih izvješća za tri godine provedbe (Evaluacijsko izvješće za I. godinu provedbe, Evaluacijsko izvješće za II. godinu provedbe i Evaluacijsko izvješće za III. godinu provedbe).

Tablica 1. Koncept evaluacije programa Mama je mama (2017.-2020.)

Aktivnost	Metode praćenja/evaluacije
Telefonsko savjetovanje i informiranje	<ul style="list-style-type: none">▪ broj poziva▪ polustrukturirani intervju s korisnicima koji su koristili uslugu 5 puta ili više i koji pristanu na intervju
Individualno psihološko savjetovanje	<ul style="list-style-type: none">▪ broj savjetovanja▪ polustrukturirani intervju s korisnicima koji su koristili uslugu 5 puta ili više i koji pristanu na intervju
Individualno pravno savjetovanje	<ul style="list-style-type: none">▪ broj savjetovanja
Male edukativne grupe	<ul style="list-style-type: none">▪ broj susreta▪ broj polaznika▪ zadovoljstvo korisnika▪ evaluacija učinka - (modificirani) model evaluacije prije-poslije
Grupe podrške	<ul style="list-style-type: none">▪ broj susreta▪ broj polaznika▪ polustrukturirani intervju s korisnicima koji su koristili uslugu 5 puta ili više i koji pristanu na intervju▪ zadovoljstvo korisnika▪ evaluacija učinka - (modificirani) model evaluacije prije-poslije
Tehnička podrška	<ul style="list-style-type: none">▪ broj korisnika
Edukacija i osposobljavanje majki	<ul style="list-style-type: none">▪ broj korisnika▪ tip programa u koje su korisnici uključeni
E-savjetovanje	<ul style="list-style-type: none">▪ broj upita▪ broj objavljenih odgovora
Web edukacija	<ul style="list-style-type: none">▪ broj objavljenih tekstova

Razvoj programa edukacije/ Edukacija – Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima	<ul style="list-style-type: none"> ▪ program edukacije ▪ radni materijali i priručnici za stručnjake ▪ broj educiranih stručnjaka ▪ zadovoljstvo sudionika edukacije ▪ evaluacija učinka - (modificirani) model evaluacije prije-poslije
--	---

Koncept evaluacije (Tablica 1.) pratio se svake projektne godine uz manje iznimke. U zadnjoj godini provedbe projekta zbog pandemije COVIDA 19 i epidemioloških mjera nije bilo moguće provesti sve planirane aktivnosti, pa ih nije bilo moguće niti evaluirati. To se najviše odnosilo na Grupe podrške i Male edukativne grupe (grupne aktivnosti), a planirane edukacije u III. godini provedbe su održane putem webinarara.

3.1. Telefonsko savjetovanje i informiranje

Aktivnost

Telefonsko informiranje maloljetnih trudnica i majki o njihovim pravima i povezivanje s relevantnim institucijama

Očekivani rezultati

- 180 telefonskih savjetovanja i informiranja

Ostvareni rezultati

- održano 244 telefonskih savjetovanja i informiranja; ukupno 40 korisnika od kojih su kroz više godina koristili telefonsko savjetovanja

Prve godine telefonsko savjetovanje koristilo je 11 korisnica, u drugoj godini 12, dok je broj korisnica koje su sudjelovale u telefonskom savjetovanju narastao na 17 tijekom zadnje godine programa zbog specifičnosti uvjeta uzrokovanim pandemijom COVID 19.

3.2. Individualno psihološko savjetovanje

Aktivnost

Pružanje savjetodavne i psihološke pomoći i podrške maloljetnim trudnicama, roditeljima i njihovim obiteljima

Očekivani rezultati

- održano 360 individualnih psiholoških savjetovanja
- unaprijeđena informiranost i osigurana psihosocijalna potpora maloljetnim trudnicama i roditeljima

Ostvareni rezultati

- održano 196 psiholoških savjetovanja s maloljetnim trudnicama i majkama (uključujući i telefonska savjetovanja i informiranja u zadnjoj godini zbog COVID 19 pandemije); ukupno 45 korisnika

Individualno psihološko savjetovanje korisnici su najviše koristili tijekom prve godine programa. U drugoj i trećoj godini gotovo isti broj korisnika koristio je ovu uslugu, pri čemu treba uzeti u obzir da je tijekom zadnje godine provedbe programa potreba za psihološkim savjetovanjem kod korisnica bila vrlo izražena (COVID 19, potres u Zagrebu), ali su ju zbog specifičnih uvjeta uglavnom obavljale telefonski.

3.3. Individualno pravno savjetovanje

Aktivnost

Pružanje pravne pomoći maloljetnim trudnicama, roditeljima i njihovim obiteljima

Očekivani rezultati

- održano 90 pravnih savjetovanja
- unaprijeđena informiranost i osigurana psihosocijalna potpora maloljetnim trudnicama i roditeljima

Ostvareni rezultati

- održano 63 pravnih savjetovanja s maloljetnim trudnicama i majkama; ukupno 16 korisnika

Korisnice programa Mama je mama najviše su koristile pravno savjetovanje u zadnjoj godini provedbe projekta (2019/2020) zbog specifičnih uvjeta pandemije COVID 19.

3.4. Male edukativne grupe

Aktivnost

Male edukativne grupe za maloljetne i mlade majke smještene u Majčinskom domu Dječjeg doma Zagreb

Očekivani rezultati

- održano 144 susreta male edukativne grupe za maloljetne i mlade majke smještene u Majčinskom domu Dječjeg doma Zagreb
- unaprjeđenje znanja i vještina maloljetnih trudnica i majki koje su pred izlaskom iz ustanove

Ostvareni rezultati

- održano 86 susreta malih edukativnih grupa; 56 korisnika

Zbog pandemije COVID-19 i epidemioloških mjera koje su bile na snazi od ožujka 2020. godine, Male edukativne grupe se nisu održavale u navedenom razdoblju. Iz istog razloga nije bilo moguće provesti evaluaciju procesa (zadovoljstvo programom) i evaluaciju učinka za zadnju godinu provedbe programa.

Evaluacija Malih edukativnih grupa napravljena je putem evaluacije procesa i evaluacije učinka. Evaluacijom procesa želio se dobiti uvid u zadovoljstvo korisnika grupnim radom, percepciju korisnika o važnosti specifičnih tema za njihove odluke i ponašanje te procjenu korisnosti grupnog rada. Evaluacija učinka napravljena je po modelu prije-poslije na način da su korisnice na kraju ciklusa procjenjivale svoja znanja i vještine prije edukativnih grupa i nakon edukativnih grupa. Upitnik je bio podijeljen u 5 područja: Roditeljstvo i briga o djetetu (2 varijable), Briga o sebi (6 varijabli), Partnerski odnosi (3 varijable), Osamostaljivanje (4 varijable) i Kreativnost i zabava (3 varijable).

Evaluacija Malih edukativnih grupa

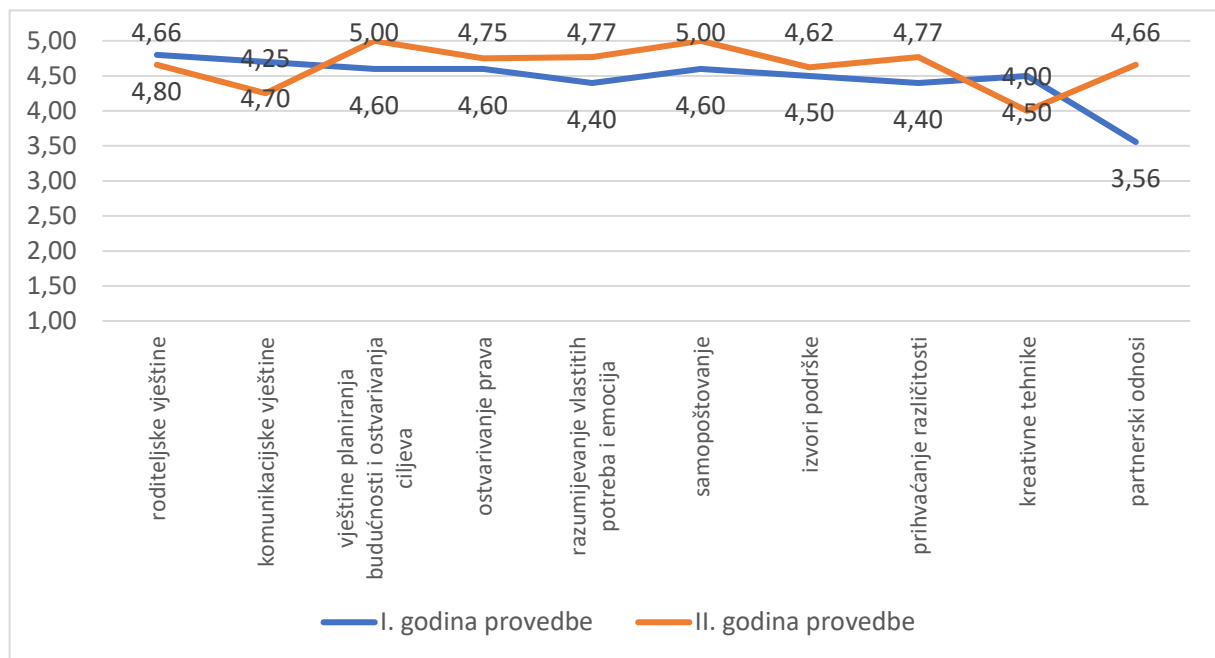
Rezultati *evaluacije procesa* su pokazali kako korisnice zadovoljstvo grupnim radom procjenjuju u viskom vrijednostima (Tablica 2.). U odnosu na I. godinu provedbe projekta, vidljiv je pomak u zadovoljstvu grupnim radom (I. godina, prosječna ocjena 4,40 – II. godina prosječna ocjena 4,73).

Tablica 2. Zadovoljstvo korisnica grupnim radom (1-uopće ne, 5-da, u potpunosti)

Tvrdnja	I. godina provedbe	II. godina provedbe
Tijekom rada na grupi uvažavane su moje potrebe i mišljenje	4,10	4,88
Voditelji su se prema meni odnosili s dostojanstvom i poštovanjem	5,00	4,88
Zadovoljna sam temama koje smo obrađivali	4,20	4,55
Zadovoljna sam svojom aktivnošću u grupi	3,90	4,33
U grupi se osjećam dobro/sigurno	4,50	4,87
Informacije koje sam dobila bile su mi razumljive	4,70	4,88

Rezultati odgovora na pitanje „Koliko smatraš da su za tebe i tvoje odluke/ponašanja važne sljedeće teme...“ prikazani su u Grafu 1. Korisnice važnima procjenjuje sve teme koje su u fokusa rada u Malim edukativnim grupama te je u nema većih razlika u procijeni važnosti teme u I. i II. godini provedbe programa. Ipak, tema „partnerski odnosi“ koja je po važnost bila najniže procijenjena u I. godini provedbe (3,56) u II. godini provedbe je procijenjena s visokih 4.66. Navedeno govori o korištenju rezultata evaluacije za unaprjeđenje rada. Korisnice su u II. godini provedbe projekta također procijenile u višim ocjenama da im je sudjelovanje u grupi olakšalo život u ustanovi te da ih je pripremila za život izvan ustanove (pomak s prosječne ocjene 4,44 u I. godini provedbe na 4,88 u II. godini provedbe).

Graf 1. „Koliko smatraš da su za tebe i tvoje odluke/ponašanja važne sljedeće teme...“
(1-nisu važne, 5-jako važne; aritmetičke sredine)

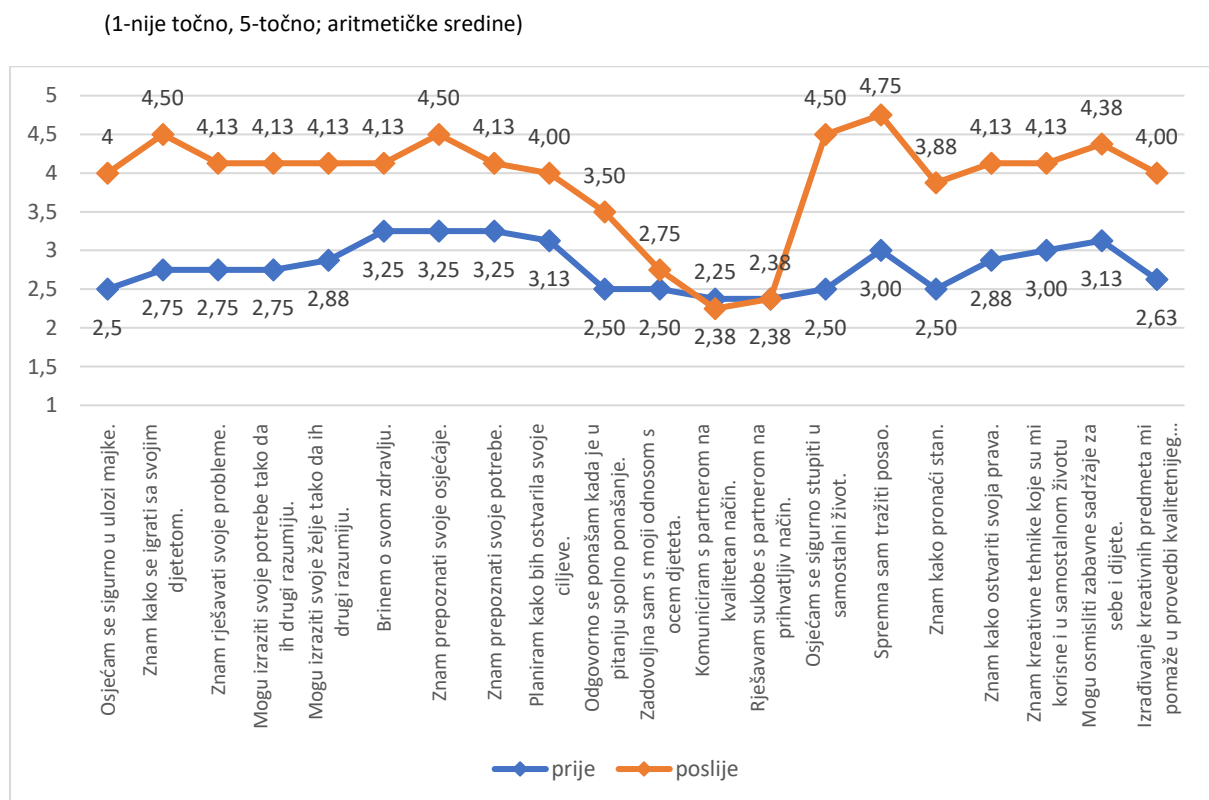

Korisnice su mogle i u slobodnoj formi odgovoriti na sljedeća pitanja: (1) Teme o kojima bih voljela razgovarati na grupi, (2) Najznačajnije u radu mi je..., (3) Da bi rad bio još bolji predlažem... te (4) Želiš li nešto poručiti voditeljima. Kao teme o kojima bi korisnice željele razgovarati u grupi navode pravdu/prava, načini traženja posla, priprema za izlazak iz ustanove, prihvaćanje različitosti, seksualnost, samopoštovanje, roditeljske vještine, postavljanje granica, izvori podrške i kreativne tehnike, komunikaciju te posebno važnost komunikacije s ocem djeteta, pravne savjete, načine ostvarenja financijskih pomoći i pomoći u naravi za životne potrebe u krizi, samostalnost i briga, odgovornost i samopoštovanje (koliko je samopoštovanje bitno za život). Kao najznačajnije u radu korisnice navode odnos s voditeljima, stjecanje roditeljskih vještina, pripreme za porod te ugodnu atmosferu i zajedništvo (slogu), kako prepoznati je li partner/ica dobar za tebe, otvorenost i maksimalno povjerenje bez predrasuda (jačanje vlastitog samopouzdanja i prihvaćanje sebe), tema majčinstva i samostalnog života nakon izlaska iz doma (prava, financije, odnosi s partnerom). U odnosu na preporuke za poboljšanje rada korisnice ističu veću uključenost svih članica grupe, više kreativnih radionica i mogućnost dobivanja odgovora na specifičnu problematiku putem elektronske pošte (neka vrsta zasebne pomoći pojedincu). Kroz poruke voditeljima vidi se zahvalnost i pohvale te jedna korisnica poručuje „Želim Vam puno živaca i sreće s novim mamama“. Korisnice predlažu da se nastavi s radionicama i u budućnosti. Dodatni uvid kako korisnice ocjenjuju Male edukativne grupe vidljiv je na str. ??, gdje su prikazani rezultati intervjua s korisnicima Malih edukativnih grupa te Grupa podrške.

Evaluacija učinka napravljena je samoprocjenom znanja i vještina prije i poslije sudjelovanja u edukativnim grupama.

U Grafu 2. prikazane su aritmetičke sredine samoprocjene korisnica po varijablama prije i poslije edukativnih grupa u I. godini provedbe. Rezultati evaluacije (analiza razlika, Pair sample test) pokazuju značajne razlike ($p \leq 0.05$) u svim područjima osim područja „Partnerski odnosi“ gdje nema razlika u samoprocjeni znanja i vještine prije i nakon sudjelovanja u grupi. Na razini pojedinačnih varijabli, osim svih varijabli u području „Partnerski odnosi“, značajne razlike nema u varijabli „Znam prepoznati svoje potrebe“ koja je u području „Briga o sebi“. Sumarno, razlika u samoprocjeni znanja i vještine prije i poslije edukacije je značajna u 16 od 20 varijabli, odnosno u 4 od 5 ispitivanih područja.

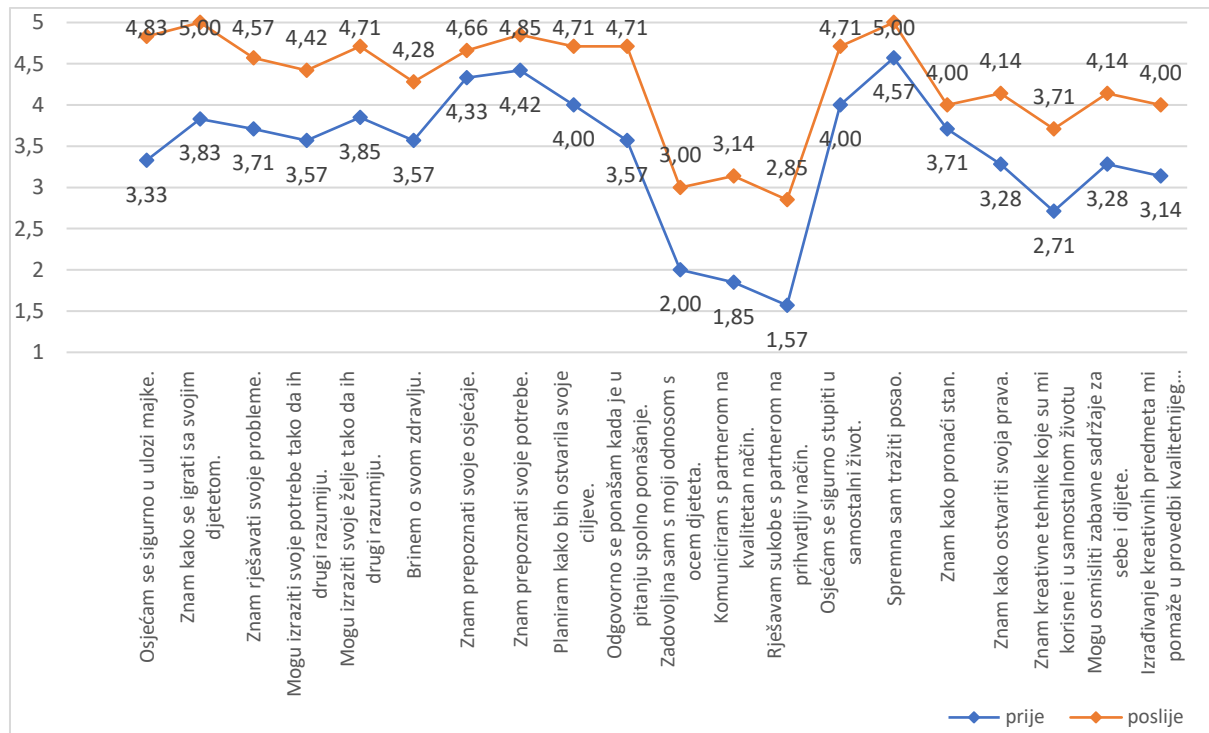
Graf 2. Razlike u samoprocjeni znanja i vještina prije i poslije edukativnih grupa, I. godina provedbe

U Grafu 3. prikazane su aritmetičke sredine samoprocjene korisnica po varijablama prije i poslije edukativnih grupa u II. godini provedbe. Rezultati evaluacije (analiza razlika, Pair sample test) pokazuju značajne razlike ($p \leq 0.05$) u svim područjima i prije i nakon sudjelovanja u grupi.

U *evaluaciji učinka* edukativnih grupa vidljivo je poboljšanje u odnosu na I. godinu provedbe. Naime, tada nije bilo značajna razlika prije i poslije grupe na području „Partnerskih odnosa“ (niti na razini sumarnih vrijednosti, niti na razini pojedinačnih varijabli). Slično kao i kod evaluacije učinka, vidljivo je unaprjeđenje u programu u odnosu na temu partnerskih odnosa (i u procjeni važnosti teme i u stjecanju komunikacijskih vještina i vještina rješavanja problema u kontekstu partnerskih odnosa).

Graf 3. Razlike u samoprocjeni znanja i vještina prije i poslije edukativnih grupa, II. godina provedbe (1-nije točno, 5-točno; aritmetičke sredine)

Rezultati evaluacije procesa i evaluacije učinka pokazuju kako Male edukativne grupe postižu učinak u unaprjeđenju znanja i vještina maloljetnih trudnica i majki koje su pred izlaskom iz ustanove u svim područjima na koje ciljaju. Ipak, vidljivo je da je broj susreta Malih edukativnih grupa bio značajno manji od planiranog, čak i kada se uzmu u obzir specifični uvjeti uzrokovani pandemijom COVID 19.

3.5. Grupe podrške

Aktivnost

Grupa podrške za maloljetne i mlade roditelje

Očekivani rezultati

- održana 72 susreta grupe podrške za maloljetne i mlade roditelje
- unaprjeđenje znanja i vještina maloljetnih trudnica i majki

Ostvareni rezultati

- održano 19 sastanaka grupa podrške; ukupno 29 korisnika od kojih su neki uključeni u Grupe podrške tijekom nekoliko godina

Zbog pandemije COVID-19 i epidemioloških mjera koje su bile na snazi od ožujka 2020. godine, Grupe podrške se nisu održavale u navedenom razdoblju. Iz istog razloga nije bilo moguće provesti evaluaciju procesa (zadovoljstvo programom) i evaluaciju učinka za zadnju godinu provedbe programa.

Evaluacija grupe podrška planirana je putem evaluacije procesa i evaluacije učinka. Međutim zbog malog broja korisnica te velike fluktuacije korisnika i načina rada nije bilo moguće provesti planirani način evaluacije. Evaluacija Grupe podrške napravljena putem grupnog intervjua u II. godini provedbe. Bilo je planirano isto učiniti u III. godini provedbe, no zbog pandemije COVIDA 19 i epidemioloških mjera u toj godini je održano samo dva sastanaka Grupa podrške.

Grupni intervju za II. godinu provedbe proveden je 23. svibnja 2019. godine u Dječjem domu Zagreb sa sedam (7) korisnica koje su uključene u aktivnosti programa Mama je mama. Kako su korisnice većinom uključene (njih 6 od 7) u Male edukativne grupe i Grupe podrške, osvrt je prikazan za obje aktivnosti zajedno.

Kao razlog uključivanja u navedene aktivnosti korisnice najviše navode potrebu za podrškom. Osim podrške, dodatna motivacija za uključivanje je mogućnost da otvoreno izraze svoje mišljenje bez straha od osuđivanja. Uz navedeno, poticaj za uključivanje bio je želja za stjecanjem novih znanja i vještina, kako bi mogle donijeti "dobre i zrele odluke" u budućnosti. Očekivale su da će steći znanja o "majčinstvu", odnosno o njezi i odgoju djeteta (roditeljskim vještinama). Potrebne su im bile vještine rješavanja problema, postavljanja ciljeva (kako "planirati budućnost") te kako raditi na poboljšanju međuljudskih odnosa generalno. Dio korisnica je prepoznao potrebu rada na sebi ("da uopće uzmem vrijeme za sebe, za rad na sebi, tih sat vremena tjedno mi puno znači i donosi").

Na pitanje što im je bilo najkorisnije korisnice ističu dobivanje podrške te ohrabrenje i nova znanja i vještine koje će im koristiti u budućnosti. Posebno ističu savjete o majčinstvu, odnosno savjete kako se brinuti i skrbiti o djetetu. Način rada (grupni) rad korisnice prepoznaju kao odličnu metodu te posebno ističu kompetencije voditeljice, i u poučavanju i u stvaranju dobrih odnosa s članovima grupe. Mogućnost da otvoreno i slobodno izraze svoje mišljenje, ali i da čuju tuđa iskustva smatraju jako korisnim. Tome je doprinijela i pozitivna atmosfera koja vlada na grupi. U odnosu na teme rada, ističu da su sve teme bile interesantne i poučne, a posebno ističu radionice na kojoj su radili na slici o sebi, postavljanju granica i prepoznavanju zlostavljanja. Nekoliko korisnica ističe značajnim mogućnost da same ponude temu, odnosno ono o čemu žele razgovarati na grupi (što ih muči, što bi željele saznati, naučiti, podijeliti s ostalima).

Na pitanje na koji način im je sudjelovanje u grupi bilo korisno, korisnice ističu mogućnost da otvoreno izraze svoje mišljenje i iznesu probleme („osjećala bih olakšanje", "skinula bih dio tereta sa sebe"). Dodatno ističu da im je sudjelovanje na grupi donijelo nova znanja i vještine te da su proširile su svoje vidike. Navode kako su stekle znanja o tome kako sagledati situaciju s više strana te dobile savjete kako dalje "kroz život" i kako planirati svoju budućnost. Navedeno procjenjuju značajnim jer ih je potaknulo da promišljaju o životu i daljnjim postupcima. Također, korisnice procjenjuju da su kroz radionice puno radile na sebi, razvoju samopouzdanja i samopoštovanja. Navode korisnim osvještavanje spoznaje da

"vrijede", da su sebi "najvažnije, kao i njihova djeca". Korisnice ističu da su sada puno svjesnije kako moraju raditi na sebi i "prvo srediti sebe, kako bi onda mogle pomoći svojoj djeci". Nekoliko korisnica navodi da im je savjetovanje pomoglo u razvoju komunikacijskih vještina ("Prije sam bila povučena i teško sam iznosila svoje mišljenje te se opuštalala u razgovor, uz pomoć grupe i radionica stekla sam komunikacijske vještine te sam sada puno otvorenija.")

Zbog specifičnost rada Grupa podrške, malog broja sudionika te velike fluktuacije korisnica odstupilo se od planiranog koncepta evaluacije (Tablica 1). Evaluacija je napravljena samo putem intervjua s korisnicama. S obzirom na podatke dobivene grupnim intervjuom može se zaključiti Grupe podrške doprinose unaprjeđenju znanja i vještina maloljetnih trudnica i majki. Potrebno je obratiti pažnju na odstupanje broja planiranih i održanih susreta Grupe podrške. Potreba za podrškom zasigurno postoji i korisnice ju prepoznaju kao značajnu. Iako se radi o manjem broju korisnica koje koriste ovaj tip podrške, one su u visokom riziku. Stoga je važno da programski tim nađe način kako održati planiranu učestalost susreta Grupa podrške i smanjiti fluktuaciju korisnica.

3.6. Tehnička podrška

Aktivnosti

Podrška pri prijavi na burzu, izrada CV-a i slično

Očekivani rezultati

- 30 maloljetnih i mladih roditelja uključeno je u korištenje tehničke podrške

Ostvareni rezultati

- 15 korisnika je bio uključeno u korištenje tehničke podrške

Tehnička podrška obuhvaćala je odlazak na sud, odlasci u bolnicu, izrada CV-a, podrška u ostvarivanju prava, podrška pri prijavi na burzu i drugi slični oblici podrške. Broj korisnika obuhvaćen ovom aktivnosti manji je od očekivanog.

3.7. Edukacija i osposobljavanje majki

Aktivnosti

Prekvalifikacija i programi osposobljavanja majki

Očekivani rezultati

- 3 majke uključene u program prekvalifikacije i 6 majki uključeno u program osposobljavanja za zvanje

Ostvareni rezultati

- 1 majka bila je uključena u program prekvalifikacije, a 3 majke bile su uključene u program osposobljavanja

U II. godini provedbe programa tražena je i odobrena prenamjena sredstava od donatora kako su korisnice uključene i aktivnosti projekta u II. godini provedbe projekta bile mlađe kronološke dobi te nije bilo potrebe za prekvalifikacije i/ili osposobljavanje.

3.8. E-savjetovanje

Aktivnost

Savjetovanje putem web portala i online-savjetovanje

Očekivan rezultati

- provedeno 1080 e-savjetovanja putem web portala maloljetni-roditelji.net
- objavljeno 300 odgovora

Ostvareni rezultati

- održano 2085 e-savjetovanja od strane psihologa, socijalnih radnika, ginekologa i pravnika putem web portala www.maloljetni-roditelji.net
- objavljeno 296 odgovora

E- savjetovanje pokazalo se kao vrlo značajan segment programa Mama je mama kroz sve tri godine te je to jedna od aktivnosti koja je obuhvatila veliki broj korisnika, posebno adolescenata.

3.9. Web edukacija

Aktivnosti

Objavljivanje edukativnih tekstova na web stranici

Očekivan rezultati

- objavljeno 36 tekstova na web portalu o temama vezanim uz maloljetničke trudnoće i odgovorno roditeljstvo

Ostvareni rezultati

- objavljeno je 27 tekstova na web portalu o temama vezanim uz maloljetničke trudnoće i odgovorno roditeljstvo

Specifičnost u provedbi ove aktivnosti (II. godina provedbe programa) je suradnja s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom, odnosno poslijediplomskim studijem „Rana intervencija u edukacijskoj rehabilitaciji“ koja je rezultirala objavom sedam edukativno informativnih članaka koje su napisale studentice navedenog studija. Posjećenost web portala Udruge ukazuje na važnost internetskog informiranja mladih roditelja.

Web portal www.maloljetni-roditelji.net je, kroz tri godine provedbe programa, posjetilo 318.884 korisnika što govori o velikoj zainteresiranosti javnosti za navedene teme. E-savjetovanje i Web edukacija, u odnosu na obuhvat korisnika, postaju aktivnosti s najvećim utjecajem na širu javnost.

3.10. Sastanci programskog tima

Aktivnosti

Sastanci programskog tima zbog praćenja provedbe programa te organizacijskih pitanja.

Očekivani rezultati

- održano 9 sastanaka programskog tima

Ostvareni rezultati

- održano 7 sastanaka programskog tima

3.11. Intervizije

Aktivnosti

Intervizijski sastanci s predstavnicima Dječjeg doma Zagreb i POU Zagreb s ciljem planiranja i prilagodbe aktivnosti i usluga za korisnice uključene u male edukativne grupe i program osposobljavanja.

Očekivani rezultati

- održano 9 intervizijskih sastanaka

Ostvareni rezultati

- održano 7 intervizijskih sastanaka

Zbog specifičnosti situacije uvjetovane pandemijom COVID 19 u 2020. godini koja je utjecala na održavanje Malih edukativnih grupa, broj intervizijskih sastanaka je bio smanjen.

3.12. Supervizija za izvoditelje savjetodavnog rada

Aktivnosti

Provedba supervizijskih susreta s izvoditeljima savjetodavnog rada kao podrška radu za izvoditelje savjetodavnog rada s ciljem osnaživanja i prevladavanja izazova u radu s korisnicama.

Očekivani rezultati

- održano 12 sastanaka supervizije za izvoditelje savjetodavnog rada
- 30 stručnjaka uključeno u superviziju

Ostvareni rezultati

- održano 12 sastanaka supervizije za izvoditelje savjetodavnog rada
- 7 stručnjaka uključeno u superviziju

3.13. Edukacija stručnjaka

Aktivnost

Osmišljena i održana edukacija „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“ za stručnjake iz centra za socijalnu skrb

Očekivani rezultati

- educirano 114 stručnjaka iz centara za socijalnu skrb

Ostvareni rezultati

- educirano 75 stručnjaka iz centara za socijalnu skrb

Održane su dvije edukacije „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“. U I. godini provedbe edukaciji je prisustvovalo 37 stručnjaka iz centara za socijalnu skrb, a u II. godini provedbe njih 38.

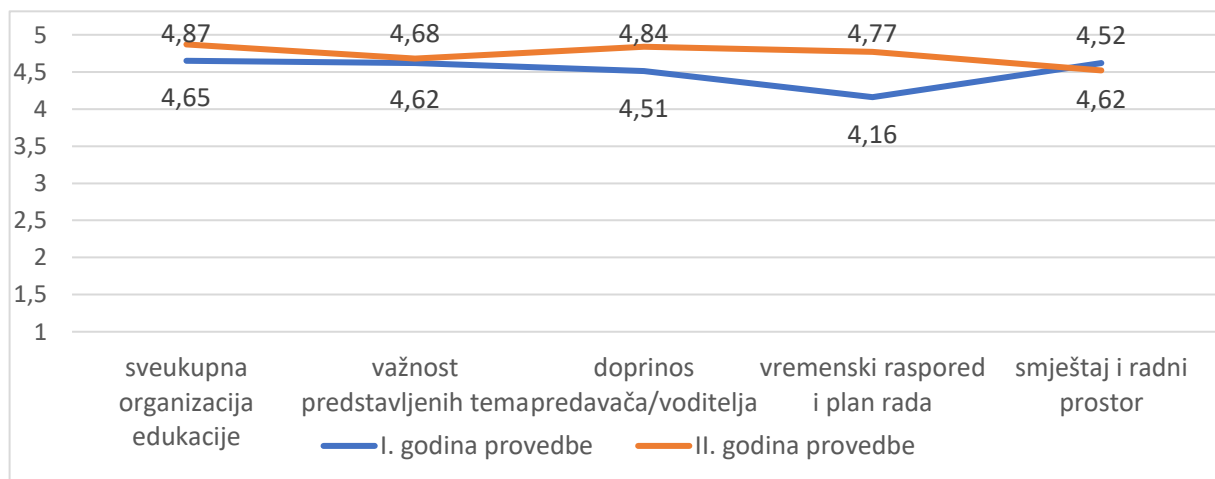
Evaluacija „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“

U I. godini provedbe, Protokol za evaluaciju procesa ispunilo je 37 sudionika edukacije, a u II. godini provedbe njih 31. Sudionici edukacije procjenjivali su (1) zadovoljstvo organizacijom edukacije (sveukupna organizacija edukacije, važnost predstavljenih tema, doprinos predavača/voditelja, vremenski raspored i plan rada, smještaj i radni prostor) na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljavajuća, 5 - izrazito zadovoljavajuća) i (2) značaj edukacije za njihov posao na skali 1 do 5 (1-minimalan značaj, 5 maksimalan značaj).

Sudionici organizaciju edukacije procjenjuju u visokim vrijednostima, u I. godini provedbe od 4,16 do 4,65, a u II. godini provedbe od 4,52 do 4,87 (Graf 4.).

Graf 4. Zadovoljstvo organizacijom edukacije

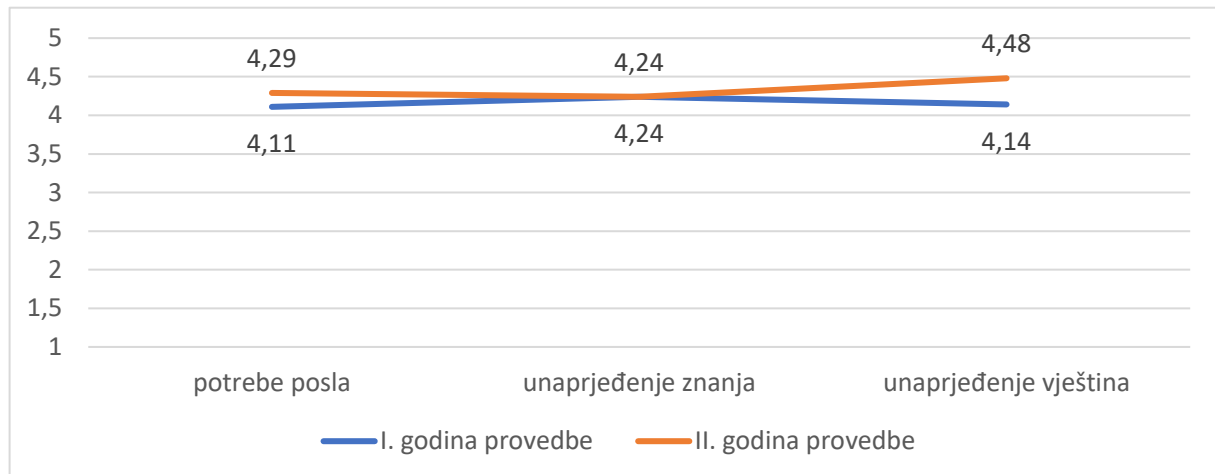
(1-nezadovoljavajuća, 5-izrazito zadovoljavajuća; aritmetičke sredine)

U odnosu na procijenjen značaj edukacije za sudionike vidljivo je kako i ovo područje sudionici procjenjuju visokim prosječnim vrijednostima (Graf 5.). U obje godine provedbe najvišom ocjenom je procijenjen značaj u odnosu na unaprjeđenje vještina, zatim u unaprjeđenje znanja.

Graf 5. Značaj edukacije za sudionike

(1-minimalan značaj, 5-maksimalan značaj; aritmetičke sredine)

Na pitanje „Što Vam je bilo najkorisnije, a što vam se čini najmanje korisnim?“ sudionici edukacije navode kako su sve teme bile korisne te posebno ističu: rezultate istraživanja, primjere, razmjenu iskustva, zakonsku regulativu te razmjenu iskustva. Više bi voljeli znati o: maloljetnim očevima, udomiteljstvu maloljetnih majki, maloljetnim majkama koje ostaju u primarnoj obitelji i rizicima povezanim s tim kontekstom, prevenciji maloljetnih trudnoća, prepoznavanje potreba maloljetnih majki (razvojnih i emocionalnih) te rizika za razvoj problema u ponašanju. Uz navedeno, sudionici edukacije bi htjeli više znati o tome što se s maloljetnim roditeljima događa kasnije (rezultati longitudinalnih istraživanja), odnosima između maloljetnih roditelja te ulozi baka i djedova. Na pitanje „Što Vam je bilo najkorisnije, a što vam se čini najmanje korisnim?“ sudionici edukacije se osvrću na ono što je bilo korisno te navode upoznavanje s pravnim aspektom i specifičnostima maloljetničke trudnoće. Grupni rad koji je korišten kao metoda edukacije je također istaknut kao vrlo koristan.

U I. godini provedbe Upitnik za evaluaciju učinka edukacije ispunilo je 34 sudionika edukacije, a u II. godini provedbe njih 31. Korišten je modificirani model evaluacije prije i poslije. Na kraju edukacije sudionici su bili zamoljeni da procjene svoja znanja prije dolaska na seminar i nakon dolaska na seminar. Upitnik se sastojao od 11 varijabli (Tablica 4.), a sudionici su svoje znanje procjenjivali na skali od 1-nedovoljno do 5-izvršno.

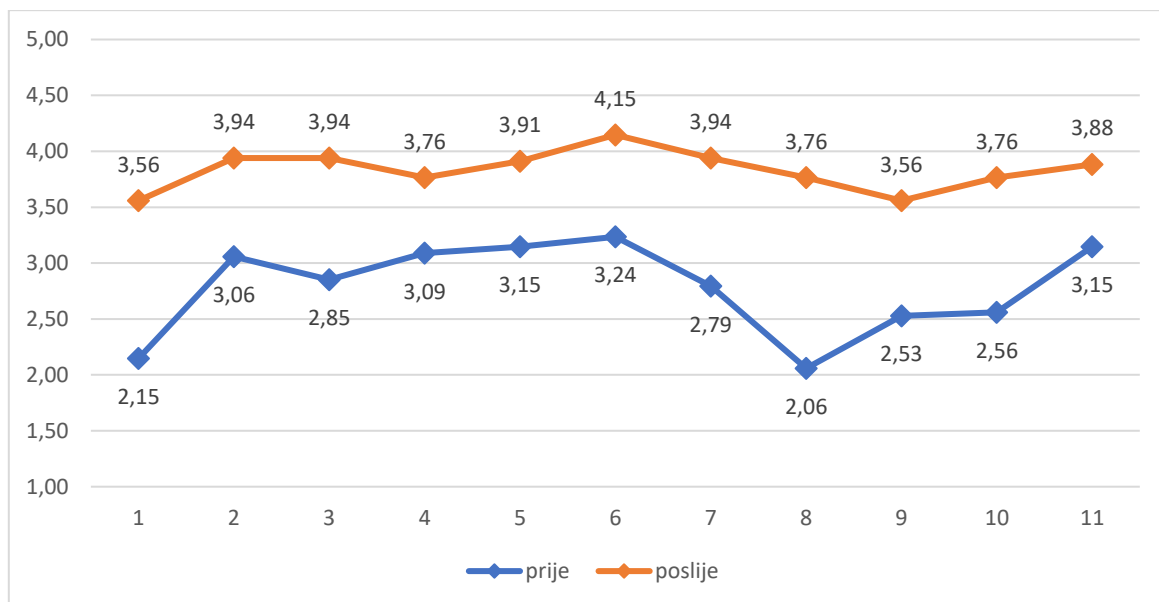
Tablica 4. Samoprocjena znanja (varijable)

1	Koliko je česta pojava maloljetničkih trudnoća
2	Koji su socijalni rizici vezani uz maloljetničko roditeljstvo
3	Koje su specifičnosti maloljetnih roditelja
4	Koja su prava djeteta
5	Koja je uloga baka i djedova u kontekstu maloljetnih roditelja
6	Kako maloljetničke trudnoće utječu na odnose unutar obitelji
7	Koje su mogućnosti smještaja maloljetnih majki s djetetom izvan obitelji
8	Specifičnosti udomiteljstva maloljetnih majki s djetetom
9	Specifičnosti maloljetničkog roditeljstva u romskoj populaciji
10	Koji su oblici podrške za maloljetne roditelje
11	Koja je uloga stručnjaka u radu s maloljetnim roditeljima

Rezultati evaluacije u I. godini provedbe (analiza razlika, Pair sample test) pokazuju značajne razlike ($p \leq 0.05$) u svim varijablama (Graf 6.) što govori o učinku edukacije. Zanimljivo je primijetiti kako, prije seminara, stručnjaci procjenjuju najnižim vlastita znanja o učestalosti maloljetničkih trudnoća te specifičnosti udomiteljstva maloljetnih majki s djetetom, gdje je vidljiv i najveći „pomak“. Rezultati samoprocjene sudionika edukacije nakon sudjelovanja o seminaru govore o tome kako je edukacija osmišljena na način da pokriva sve važne teme vezane uz problematiku maloljetničkih trudnoća (nema velikih varijacija u aritmetičkim sredinama).

Graf 6. Samoprocjena znanja prije i nakon edukacije, I godina provedbe

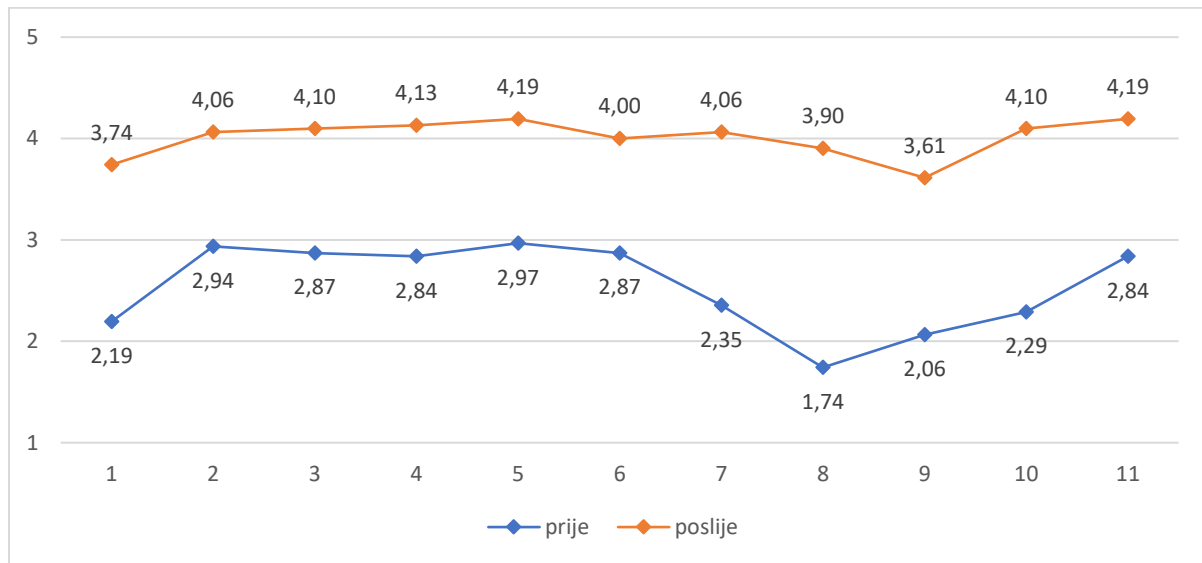
(1-nedovoljno do 5-izvrsno; aritmetičke sredine)

Rezultati evaluacije II. godine provedbe (analiza razlika, Pair-sample test) pokazuju značajne razlike ($p \leq 0.05$) u svim varijablama (Tablica 4., Graf 7.) što ukazuje na značajnu razliku u znanjima prije i poslije edukacije i u II. godini provedbe edukacije. Trend je isti.

Graf 7. Samoprocjena znanja prije i nakon edukacije, II. godina provedbe

(1-nedovoljno do 5-izvrsno; aritmetičke sredine)

Rezultati samoprocjene sudionika edukacije nakon sudjelovanja na edukaciji govore o tome kako je ona osmišljena na način da pokriva sve važne teme vezane uz problematiku maloljetničkih trudnoća i pri tome postiže učinke u podizanju razine znanja stručnjaka. Isto tako, vidljivo je da edukacija zadržava trend učinkovitosti kroz godine provođenja. Stoga se može zaključiti da edukacija „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“ doprinosi očekivanim rezultatima - unaprijeđena informiranost i senzibilitet za rad s maloljetnim roditeljima, povećana spremnost za razmjenu informacija, umrežavanje te međusektorsku i međuresornu komunikaciju te osnaženi kapaciteti stručnjaka za pružanje socijalnih usluga maloljetnim roditeljima.

3.14. Formiranje mreže stručnjaka

Aktivnosti

Formiranje mreže

Očekivani rezultati

- formirana mreža od 30 stručnjaka zainteresiranih za koordiniranje aktivnosti, razvoj i pružanje socijalnih usluga maloljetnim i mladim trudnicama i roditeljima na području cijele RH

Ostvareni rezultati

- održan seminar te je održan seminar „Mreža podrške za maloljetne roditelje“
- educirano 25 stručnjaka iz centara za socijalnu skrb
- formirana mreža od 30 stručnjaka

Kao rezultat seminara „Mreža podrške za maloljetne roditelje“ osnovana je interprofesionalna mreža podrške za maloljetne roditelje „ExperTeen“ u koji je uključeno 15 stručnjaka iz različitih dijelova Hrvatske.

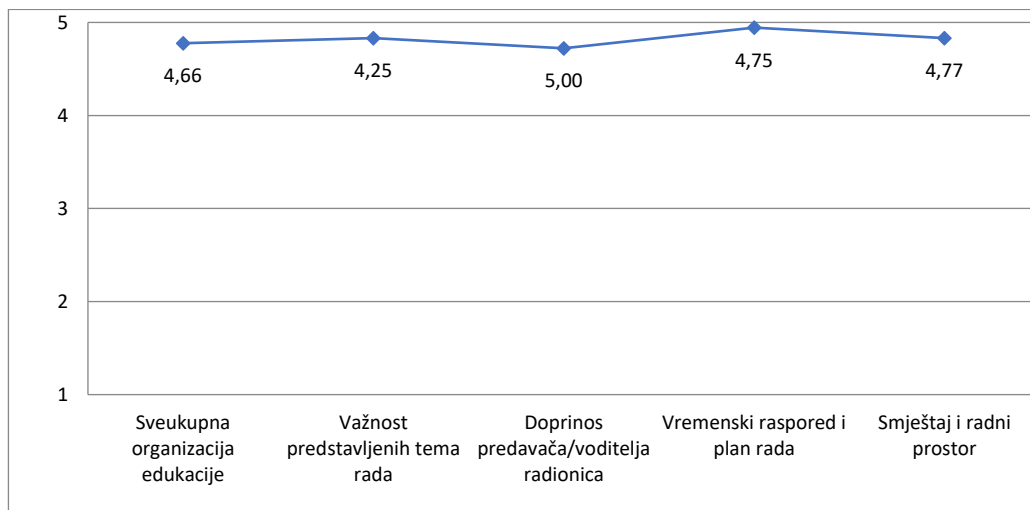
Evaluacija edukacije (follow-up seminara) Mreža podrške za maloljetne roditelje

Protokol za evaluaciju procesa ispunilo je 18 sudionika edukacije. Sudionici edukacije procjenjivali su (1) zadovoljstvo organizacijom edukacije (sveukupna organizacija edukacije, važnost predstavljenih tema, doprinos predavača/voditelja, vremenski raspored i plan rada, smještaj i radni prostor) na skali od 1 do 5 (1-nezadovoljavajuće, 5 - izrazito zadovoljavajuće) i (2) značaj edukacije za njihov posao na skali 1 do 5 (1-minimalan značaj, 5 maksimalan značaj). Isto tako, sudionici edukacije su, u slobodnoj formi, mogli odgovoriti na pitanja „Što Vam je bilo najkorisnije, a što vam se čini najmanje korisnim?“ i „ O čemu biste voljeli znati više“.

Sudionici organizaciju edukacije procjenjuju u visokim vrijednostima, od 4,25 do 5,00 (Graf 8.).

Graf 8. Zadovoljstvo organizacijom edukacije

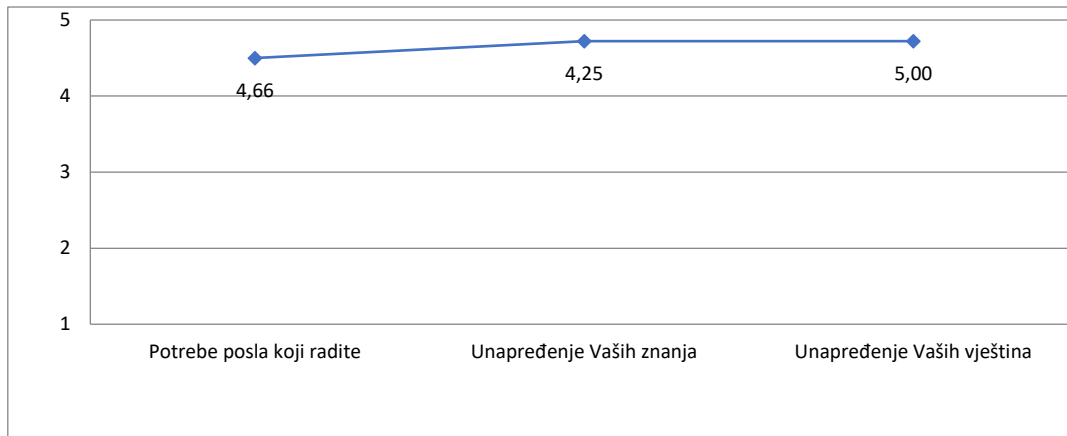
(1-nezadovoljavajuća, 5-izrazito zadovoljavajuća; aritmetičke sredine)

U odnosu na procijenjen značaj edukacije (Graf 9.) za sudionike vidljivo je kako i ovo područje sudionici procjenjuju visokim prosječnim vrijednostima (4,25 do 5,00). Najvišom ocjenom je procijenjen značaj u odnosu na unaprjeđenje vještina, zatim u odnosu na potrebe posla.

Graf 9. Značaj edukacije za sudionike

(1-minimalan značaj, 5-maksimalan značaj; aritmetičke sredine)

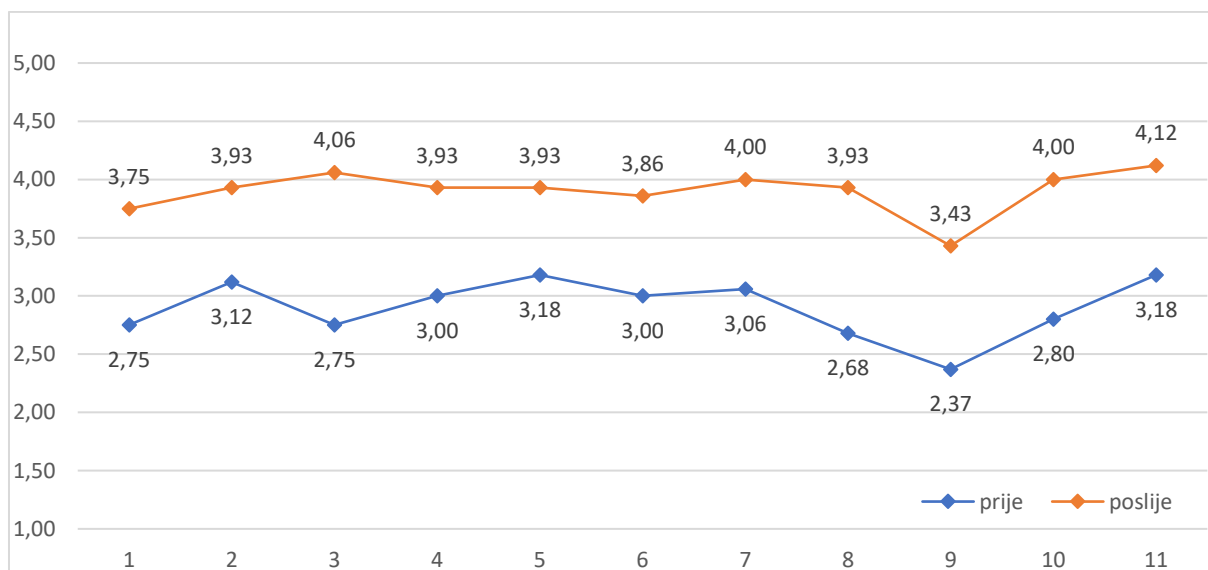

Na pitanje „Što Vam je bilo najkorisnije, a što vam se čini najmanje korisnim?“ sudionici navode: predavanje s temom mreža podrške, prikaz preventivnih programa koje provodi Udruga, fokus grupe, slušanje tuđih iskustava i načina rješavanja problemskih situacija (dijeljenje iskustava) te rasprava o mogućnostima koje postoje.

Upitnik za evaluaciju učinka edukacije ispunilo je 18 sudionika edukacije. Korištena je ista metoda kao i za evaluaciju učinka seminara „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“ (Tablica 4.). Rezultati evaluacije (analiza razlika, Pair-sample test) pokazuju značajne razlike ($p \leq 0,05$) u svim varijablama (Graf 10.). Prosječna sumarna ocjena samoprocjene za ispitivana područja prije edukacije je 2,90, a poslije edukacije je 3,90 što govori o značajnom pomaku u znanju i učinkovitosti edukacije.

Graf 10. Samoprocjena znanja prije i nakon edukacije

(1-nedovoljno do 5-izvrsno; aritmetičke sredine)

Rezultati evaluacije seminara pokazuju da je utjecao na znanja sudionika u području maloljetnih trudnoća i tema vezanim uz tu problematiku što govori da je seminar bio kvalitetno osmišljen te da je postigao cilj. Uz navedeno potrebno je posebno istaknuti da je kao posljedica seminara „Mreža podrške za maloljetne roditelje“, osnovana mreže podrške ExperTeen.

3.15. Program podrške mreži suradnika (E-mreža) E-support, E-learning, Webinar

Aktivnost

Program online podrške mreži stručnjaka zainteresiranih za sudjelovanje u razvoju i provedbi specifičnih socijalnih usluga namijenjenih maloljetnim i mladim trudnicama i roditeljima. Online podrška uključuje sustručnjačku superviziju, uključivanje u komunikacijske platforme za savjetovanje i konzultacije, uključivanje u rješavanje pojedinačnih slučajeva, uključivanje u online servise učenja i webinare.

Očekivani rezultati

- razvijen program online podrške mreža, razvijeni komunikacijski alati, napravljena komunikacijska platforma, izrađeni edukacijski moduli
- 30 stručnjaka uključeno u program podrške mreži suradnika
- unaprijeđena informiranost, povećana spremnost za razmjenu informacija, umrežavanje te međusektorsku i međuresornu komunikaciju
- osnaženi kapaciteti stručnjaka za pružanje socijalnih usluga maloljetnim roditeljima

Zbog specifičnosti situacije uvjetovane pandemijom COVIDA 19 u 2020. godini koja je utjecala na programske aktivnosti u ovoj aktivnosti je izrađene su 3 video animacije na temu maloljetničkog roditeljstva i odgovornog spolnog ponašanja mladih te je održan webinar „Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo - Izazovi u radu i mogućnosti“ .

Ostvareni rezultati

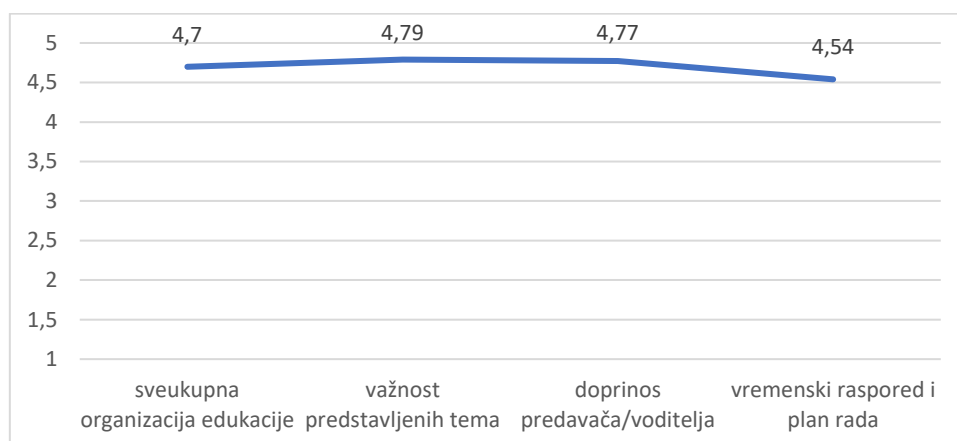
- izrađene su 3 video animacije na temu maloljetničkog roditeljstva i odgovornog spolnog ponašanja mladih
- održan webinar „Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo - Izazovi u radu i mogućnosti“ na kojem je sudjelovalo 78 sudionika

Webinar Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo - Izazovi u radu i mogućnosti održan je u lipnju, 2020, te je na njemu sudjelovalo 78 stručnjaka. Prikupljene su povratne informacije od 57 sudionika putem online upitnika.

Sveukupnu organizaciju webinar sudionici ocjenjuju prosječnom ocjenom 4,7 (skala od 1-5, 5-izrazito sam zadovoljan/zadovoljna), odnosno 96,5% sudionika je zadovoljno ili izrazito zadovoljno organizacijom (Graf 11.). Visoko je procijenjen i doprinos predavača (96,5% ga procjenjuje visokim) te je vremenskim okvirom webinar bilo zadovoljno 94,7% sudionika. Teme webinar 98,2% sudionika procjenjuje važnima.

Graf 11. Zadovoljstvo organizacijom edukacije

(1-nezadovoljavajuća, 5-izrazito zadovoljavajuća; aritmetičke sredine)

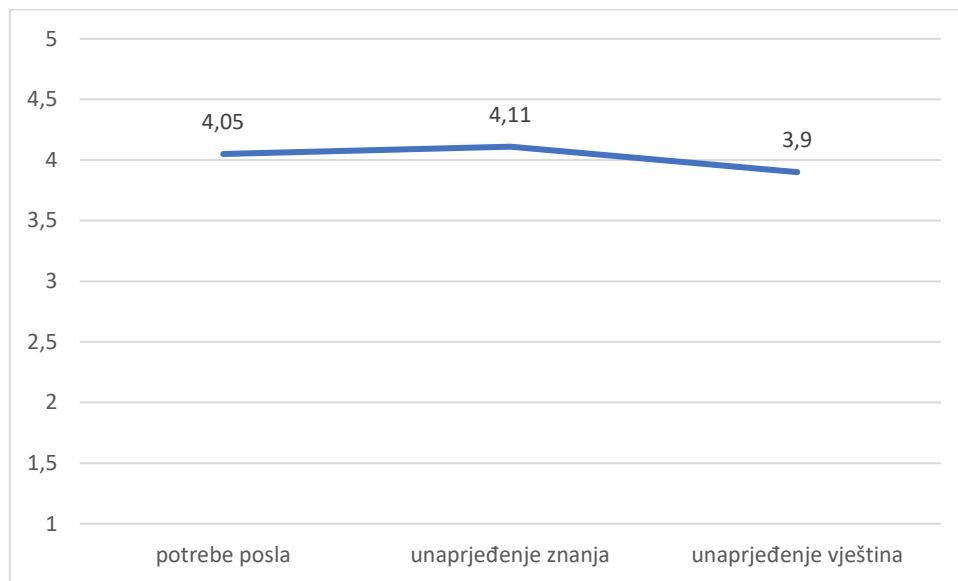

Unaprjeđenje znanja je procijenjeno visokom prosječnom ocjenom 4,1 (skala 1-5), a unaprjeđenje vještina prosječnom ocjenom 3,9. Visokih 96,5% (prosječna ocjena 4,05) sudionika procjenjuje da teme webinar odgovaraju potrebama njihovog posla (Graf 12).

Kako bi se izmjerio učinak webinar na znanja sudionika, sudionici je pitano u kojoj mjeri je webinar unaprijedio vaša znanja. Odgovori su bili na skali od 1 do 5. U Grafu 13. vidljivi su odgovori sudionika.

Graf 12. Značaj edukacije za sudionike

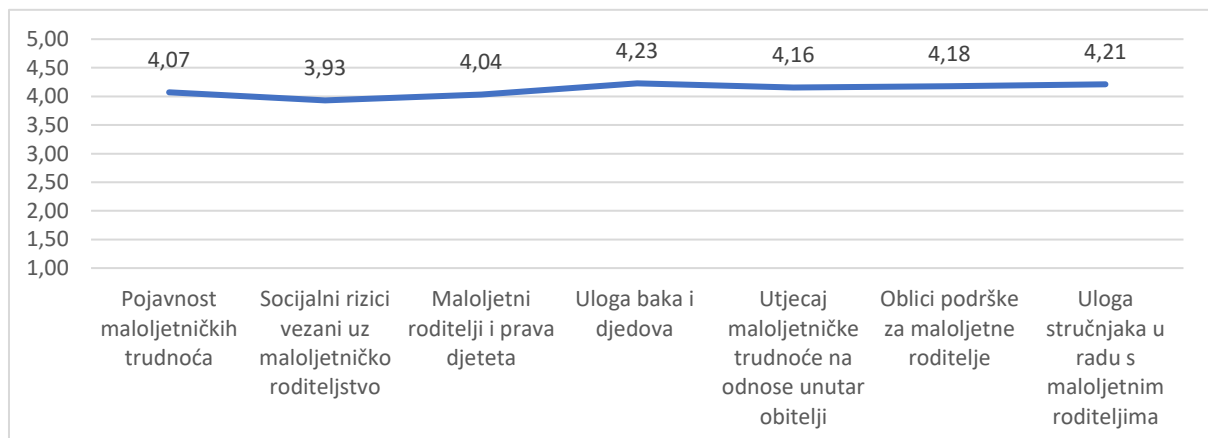
(1-minimalan značaj, 5-maksimalan značaj; aritmetičke sredine)

Graf 13. Webinar Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo - Izazovi u radu i mogućnosti – procjena

unaprjeđenja znanja

(1-nije unaprijedio do 5-jako je unaprijedio; aritmetičke sredine)

Iz Grafa 13. je vidljivo da su sudionici webinara procijenili da su unaprijeđena znanja iz svih tema zastupljenih na webinaru što govori o dobroj procjeni potreba sudionika webinara te kvalitetnom načinu prezentiranja sadržaja.

Ukupno, unaprjeđenje znanja je procijenjeno visokom prosječnom ocjenom 4,2 (skala 1-5), a unaprjeđenje vještina prosječnom ocjenom 3,9.

Na opisno pitanje „Što Vam je bilo najkorisnije, a što Vam se činilo najmanje korisnim? O čemu biste voljeli znati više?“ sudionici webinara izdavanju pojedine teme, navode povezivanje teorije s praksom te dijeljenje primjera, kompetentnost predavača i priliku za umrežavanje. Sudionici jako korisnim procjenjuju i upoznavanje s radom Udruge, odnosno aktivnostima programa Mama je mama. Nekim sudionicima je nedostajalo interakcije što je česta posljedica ovog tipa usavršavanja (on-line).

3.16. Evaluacija programa

Aktivnosti

Evaluacija programa provodi se od nezavisnog evaluatora te se ju čine procesna evaluacija i evaluacija učinka programa.

Očekivani rezultati

- provedena evaluacija učinaka
- napravljeno završno evaluacijsko izvješće
- izrađene preporuke za poboljšanja

Ostvareni rezultati

- izrađen je koncept evaluacije za tri godine provedbe programa
- provedena je evaluacija procesa i učinka
- napravljena su 3 godišnja Evaluacijska izvješća s preporukama za poboljšanje
- izrađeno Završno evaluacijsko izvješće s preporukama za poboljšanje

3.17. Završna konferencija

Aktivnosti

Završna konferencija je zamišljena kao prikaz aktivnosti i rezultata projekta te ulaganje u održivost rezultata projekta.

Očekivani rezultati

- održana završna konferencija
- 70 stručnjaka sudjelovalo na završnoj konferenciji

Ostvareni rezultati

- održana završna konferencija, 29.6.2020. godine
- 20 stručnjaka sudjelovalo na završnoj konferenciji

Broj pozvanih stručnjaka, pa posljedično i onih koji su se odazvali završnoj konferenciji bio je uvjetovan pandemijom COVID 19, odnosno epidemiološkim mjerama.

* * *

Uz navedene aktivnosti u programu Mama je mama u II. i III. godini provedbe održane su i ove aktivnosti:

- inovativne usluge sportske rekreacije #AktivnaMAMA kroz besplatnu rekreaciju za majke i djecu, korisnice Savjetovališta; u suradnji s Kickboxing klubom Leon Gym održano 28 besplatnih treninga (III. godina)
- u partnerstvu s Teatrom Puna kuća i Teatrom EXIT osmišljanja je predstava „Dvije crte plavo“ na temu maloljetničke trudnoće; nakon predstave stručnjaci Udruge Korak po korak razgovaraju s publikom o njihovim dojmovima i pitanjima vezana za sigurno spolno ponašanje i maloljetničke trudnoće; predstavu je pogledao 1.760 korisnika - mladih, njihovih profesora i stručnih suradnika s područja više županija RH (II. i III. godina)

3.18. Osvrt korisnica na trogodišnju provedbu programa

U svrhu evaluacije trogodišnjeg programa Mama je mama u lipnju 2020. intervjuirane su četiri korisnice uključene u program od početka. Postavljena su im po četiri pitanja vezana uz zadovoljstvo programom kroz sve tri godine. Jedna od korisnica prilikom uključivanja u program bila je maloljetna, ostale su bile u teškoj životnoj situaciji.

Sve četiri, kroz tri godine bile su uključene u svih 9 aktivnosti ponuđenih u programu (1.telefonsko savjetovanje, 2. individualno psihološko savjetovanje, 3. individualno pravno savjetovanje, 4.male edukativne grupe, 5. grupe podrške, 6.tehnička podrška, 7. edukacija i osposobljavanje majki, 8. E-savjetovanje, 9. web edukacija).

Za razliku od dobivenih podataka o velikom korištenju E – savjetovanja i Web edukacije korisnika kroz sve tri godine programa, intervjuirane korisnice su ove segmente programa koristile samo u zadnjoj godini; E – savjetovanje; jedna korisnica zbog pomoći u učenju djetetu u uvjetima pandemije i Web edukaciju; dvije korisnice, od kojih jedna redovito prati web stranicu Udruge, dok druga izjavljuje da čita ponešto i da slabo razumije sadržaj. Tri intervjuirane korisnice u potpunosti su zadovoljne aktivnostima ponuđenim u programu. Jedna nije mogla odgovoriti na pitanje, jer je slabo koristila aktivnosti budući da živi van Zagreba.

Tri dugogodišnje korisnice programa izražavaju nezadovoljstvo čestim izmjenama voditeljica aktivnosti (teško im je svaki put ponovo graditi odnos s njima). Te iste tri korisnice nezadovoljne su i odnosom s pojedinim korisnicama u grupama podrške i smatraju da su mnoge korisnice zapravo nezainteresirane za program.

Tri korisnice iz Zagreba najviše bi voljele da voditeljice programa budu stalne, te da porade na motiviranju korisnica za program. Sve tri smatraju da nedostatak financija zapravo utječe i na motiviranost voditelja te predlažu da se za program Mama je mama izdvoji

više financijskih sredstava. Korisnica programa koja ne živi u Zagrebu voljela bi da Udruga svoje aktivnosti proširi i na neke druge gradove.

Sve četiri korisnice rado dolaze na domjenke i neformalna druženja, pa predlažu kako bi im bilo drago kad bi Udruga ponekad organizirala i jednodnevne izlete. Tri korisnice naglašavaju da bi voljele nastaviti s aktivnostima poput #Aktivnamama (kick-boxing), koja je ukinuta u vrijeme pandemije COVID 19.

Korisnice izjavljuju kako je program Mama je mama jako dobro osmišljen i odmah bi preporučile uključivanje u ovakav program mladima u sličnoj situaciji (dvije od njih su to već i činile). Program im je posebno značio u početku uključivanja kada su se nalazile u teškim životnim situacijama i nisu se imale kome obratiti za pomoć. Sve četiri bi preporučile individualno, pravno i grupno savjetovanje te podršku kao aktivnosti koje su ih znatno osnažile i pomogle im da se nose sa ulogom majki te naglašavaju da je i kombinacija različitih drugih aktivnosti programa doprinijela boljitku njih i njihove djece. Svima bi preporučile uključivanje u Udrugu zbog upoznavanja mama u sličnoj situaciji, što puno pomaže u spoznaji da nisu jedine kojima se to događa. Udruga je mjesto, kako sve ističu, gdje se osjećaju prihvaćeno i ugodno (kao doma), nitko ih ne procjenjuje ili osuđuje.

4. Zaključak

Evaluacija programa Mama je mama planina od samog početka provedbe programa (2017.) i trajala je tijekom cijelog provođenja projekta (2020.). U svrhu evaluacije osmišljen je koncept evaluacije (Tablica 1.) koji se pratio kroz sve godine provedbe uz modifikacije koje su se događale uslijed specifičnosti trenutne provedbe pojedine aktivnosti (npr. neočekivana visoka fluktuacija korisnika) te zbog situacije uzrokovane pandemijom COVID 19 i epidemioloških mjera koje su bile na snazi.

Cilj nezavisne evaluacije programa je praćenje provedbe programa i evaluacija procesa/učinka aktivnosti (Male edukacijske grupe, Grupe podrške i edukacije stručnjaka). Rezultati evaluacije koriste se za unaprjeđenja programa i ulaganje u održivosti rezultata programa.

Završno evaluacijsko izvješće napravljeno je na temelju Završnih godišnjih izvješća za tri godine provedbe (Evaluacijsko izvješće za I. godinu provedbe, Evaluacijsko izvješće za II. godinu provedbe i Evaluacijsko izvješće za III. godinu provedbe).

Program Mama je mama ima tri specifična cilja:

1. Unaprijediti znanja i vještine maloljetnih trudnica i majki, omogućiti im bolju brigu o sebi i djetetu, osnažiti ih za samostalan život nakon izlaska iz institucije te utjecati na smanjenje socijalne isključenosti, predrasuda i diskriminacije s kojima se susreću.
2. Doprinijeti većoj informiranosti i educiranosti maloljetnih trudnica i roditelja te mladih adolescenata izvan sustava socijalne skrbi, koji su u riziku od neželjene trudnoće i/ili socijalne isključenosti.
3. Potaknuti razvoj mreže podrške, unaprijediti međusektorsku i međuresornu komunikaciju i suradnju te senzibilizirati i educirati stručnjake koji se u svojem radu susreću s maloljetnim roditeljima.

Aktivnosti su provedene u skladu s ciljevima programa i ostvareni rezultati su manje-više u skladu s očekivanim rezultatima. U nekim aktivnostima, kroz sve tri godine, nisu dosegnuti očekivani rezultati u smislu broja savjetovanja i/ili održanih grupa što nije u potpunosti neočekivano s obzirom na ciljanu populaciju i varira kroz godinu u godinu. Specifičnost provedbe programa Mama je mama u III. godini provedbe nastala je uslijed COVID-19 pandemije i epidemioloških mjera koje su bile na snazi. Posljedica posljednje navedenog je bila i da neke aktivnosti u III. godini provedbe nisu evaluirane (Grupa podrške i Male edukativnih grupa). S druge strane u aktivnosti e-savjetovanje očekivani rezultat je premašen gotovo za 2 puta (očekivani rezultat: 1080 e-savjetovanja, ostvareni rezultat 2085 e-savjetovanja) Povećanje broja e-savjetovanja kao i posjeta web stranici (318.884) može govoriti o tome kako mladi preferiraju on-line oblike pomoći i podrške. Moguće je da je nova aktivnost, kazališna predstava „Dvije crte plavo“, doprinijela promociji programa te da su mladi bolje informirani o tome gdje mogu potražiti pomoć i podršku i/ili se informirati o temama vezanim uz (odgovorno) seksualno ponašanje.

Aktivnosti za koje je provedena kvantitativna evaluacija (proces i učinak) pokazuju učinkovitost u ostvarenju očekivanih rezultata. Evaluacija pokazuje kako Male edukativne grupe postižu učinak u povećanju znanja i vještina maloljetnih trudnica i majki što im omogućuje bolju brigu o sebi i djetetu te ih osnažuje za samostalan život nakon izlaska iz institucije. Dugoročno, moguće je očekivati utjecaj ove aktivnosti na smanjenje socijalne isključenosti mladih majki.

Edukacije namijenjene stručnjacima - edukacija „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“ (I. i II. godina), seminar „Mreža podrške za maloljetne roditelje“ i webinar „Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo“ – također postižu učinak u povećanju znanja i kompetencija stručnjaka u odnosu na temu maloljetničkih trudnoća i rad s tom specifičnom populacijom, ali i važnosti međusektorske i međuresorne suradnje. Kompetentni stručnjaci znače pružanje kvalitetnih oblika pomoći i podrške te intervencija prema maloljetnim trudnicama i majkama (roditeljima) kao i smanjivanje predrasuda i diskriminacije. Posebno treba istaknuti osnivanje ExperTeen mreže u koju je uključeno 15 stručnjaka, različitih profila i iz različitih područja Hrvatske koji mogu brzo i kvalitetno pružiti podršku mladim roditeljima u potrebi.

Podaci pokazuju kako je najveći broj korisnika koristio e-savjetovanje i web-edukacije. Posjet web stranici portala www.maloljetni-roditelji.net je vrlo visok. Čini se da tu „leži“ i najveći utjecaj programa Mama je mama. Naime, kroz te dvije aktivnosti ostvaren je najveći obuhvat korisnika. Isto tako, veliki broj korisnika obuhvaćen je novim partnerstvom i predstavom „Dvije crte plavo“. Specifičnost ovih aktivnosti je da su namijenjen cijeloj populaciji te stoga imaju veliku ulogu u prevenciji na univerzalnoj razini i to je jedna od jakih strana programa Mama je mama.

Druga jaka strana programa je uspješnost u edukaciji stručnjaka. Rezultati evaluacija edukacija pokazuju kako su teme edukacija važne za stručnjake te da doprinose razvoju njihovih kompetencija. Kompetentnost voditeljica edukacija prepoznata je i sadržaju edukacija i u načinu poučavanja.

Izazov programa Mama je mama je u unaprijeđenu implementacije Malih edukativnih grupa i Grupa podrške. Ne radi se o kvaliteti ovih aktivnosti, što dokazuju rezultati evaluacije učinka Malih edukativnih grupa kao i mišljenje korisnica (intervjui) već o samom procesu implementacije, odnosno održavanju grupnih susreta. Kao što je već navedeno, korisnice koje sudjeluju o ovim aktivnostima nose svoje specifičnosti (osobne i životne). Program Mama je mama je namijenjen, uz mlade adolescente izvan sustava socijalne skrbi, i maloljetnim i mladim trudnicama te maloljetnim i mladim trudnicama i majkama u dobi od 15 do 30 godina koje izlaze iz ustanove socijalne skrbi (Dječji dom Zagreb - Materinski odjel), koje čine malu skupinu korisnica. No, te korisnice su u visokom riziku od socijalne isključenosti. Stoga je prioritet osmisliti načine kako održati planiranu učestalost susreta Malih edukativnih grupa i Grupa podrške te smanjiti fluktuaciju korisnica (i voditeljica) kako bi im se pružila kvalitetna i kontinuirana podrška.

Uz navedeno, a vezano za samo prikupljanja podatka (pa posljedično i evaluaciju), izazov je u pronalasku načina prikupljanja podatka koji bi objedinjavati različite podatke na jednom mjestu (npr.

teme rada, frekvencije dolazaka, ponovno korištenje pojedinih usluga, korištenje više usluga u isto vrijeme i slično), a koji u isto vrijeme neće biti opterećenje za voditelje pojedinih aktivnosti.

Zaključno, program Mama je mama učinkovito ostvaruje svoj cilj – osnaživanje maloljetnih i mladih trudnica i roditelja, povećanje njihove kvalitete života te smanjenje rizika od siromaštva i socijalne isključenosti kroz pružanje intenzivne psihosocijalne podrške, razvoj novih socijalnih usluga i jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima. Programom se ostvaruju i specifični ciljevi kroz raznovrsne aktivnosti planirane u programu, ali i kreiranjem novih aktivnosti koje odgovaraju na potrebe ciljane populacije.

Prilozi

Prilog 1. Protokol za mjesečno praćenje rada

Ime i prezime _____

Mjesec _____

Datum	Individualno savjetovanje	Mala ed.grupa Grupa podrške	Online savjetovanje	Telefonsko savjetovanje, konzultacije	Napomena
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Prilog 2. Pitanja za intervju s korisnicima

Mama je mama

Pitanja za intervju

(godišnja Izvješća)

1. Kako ste saznali za Udrugu Korak po korak i koji je bio razlog da tražite podršku baš u toj Udruzi?
2. Koje usluge Udruge Korak po korak ste koristili?
3. Zbog čega ste tražili pomoć/podršku?
4. Što vam je u savjetovanju bilo najkorisnije?
5. Na koji način vam je savjetovanje bilo korisno? Jesu li se dogodile neke promjene?
6. Biste li opet tražili podršku u Udruzi Korak po korak?

Prilog 4. Protokol za evaluaciju procesa grupnog rada

EVALUACIJA GRUPNOG RADA – lista za korisnice

Datum ispunjavanja: _____

Mjesto održavanja (zaokruži):

Dječji dom Zagreb

Savjetovalište „Mama je mama“

Datum pridruživanja grupi: _____

Molimo vas da ocijenite grupne susrete kojima ste prisustvovali u sklopu programa MAMA JE MAMA zaokruživanjem jednog broja od 1 do 5, pri čemu je značenje brojeva sljedeće:

1 – uopće ne 2 – uglavnom ne 3 – niti da, niti ne 4 – uglavnom da 5 – da, u potpunosti

1. Tijekom rada na grupi uvažavane su moje potrebe i mišljenje	1	2	3	4	5
2. Voditelji su se prema meni odnosili s dostojanstvom i poštovanjem	1	2	3	4	5
3. Zadovoljna sam temama koje smo obrađivali	1	2	3	4	5
4. Zadovoljna sam svojom aktivnošću u grupi	1	2	3	4	5
5. U grupi se osjećam dobro/sigurno	1	2	3	4	5
6. Informacije koje sam dobila bile su mi razumljive	1	2	3	4	5

Koliko smatraš da su za tebe i tvoje odluke/ponašanje važne sljedeće teme:

	nisu važne			jako važne	
1. roditeljske vještine.....	1	2	3	4	5
2. komunikacijske vještine.....	1	2	3	4	5
3. vještine planiranja budućnosti i ostvarivanja ciljeva.....	1	2	3	4	5
4. ostvarivanje prava.....	1	2	3	4	5
5. razumijevanje vlastitih potreba i emocija.....	1	2	3	4	5
6. samopoštovanje.....	1	2	3	4	5
7. izvori podrške.....	1		3	4	5
8. prihvaćanje različitosti.....	1	2	3	4	5
9. kreativne tehnike (improvizacija).....	1	2	3	4	5
10. partnerski odnosi.....	1	2	3	4	5

1. Ono što sam naučila tijekom susreta olakšalo mi je život u ustanovi	1	2	3	4	5
2. Ono što sam naučila tijekom susreta pripremlilo me za život izvan ustanove	1	2	3	4	5

Teme o kojima bih voljela razgovarati na grupi _____

U našem radu mi je bilo najznačajnije (i objasni zašto) _____

Da bi rad bio još bolji predlažem _____

Želiš li nešto poručiti voditeljima? _____

Prilog 5. Upitnik za evaluaciju učinka grupnog rada

EVALUACIJA UČINKA GRUPNOG RADA – lista za korisnice

Datum ispunjavanja: _____

Mjesto održavanja (zaokruži):

Dječji dom Zagreb

Savjetovalište „Mama je mama“

Datum pridruživanja grupi: _____

Molimo te da procijeniš svoje znanje i vještine prije uključivanja u grupu i sada, kada grupa završava. Upitnik je potrebno ispuniti dva puta. **Prvi puta**, jednom bojom, procjeni svoje znanje i vještine **prije** uključivanja u grupu, a zatim, **drugi puta** drugom bojom svoje znanje i vještine u **ovom trenutku**.

Kako bismo znali kojom bojom označavaš znanja i vještine prije i poslije sudjelovanja na grupi, molimo te, da bojom kojom popunjavaš upitnik prvi, odnosno drugi puta obojiš kružić ispred riječi „prije“ i „poslije“ (npr. ako **zelenom** bojom ispunjavaš upitnik prvi puta (prije grupe), a **crvenom** drugi puta (poslije grupe) onda kružić ispred riječ „prije“ obojaj **zelenom** bojom, a kružić ispred riječi „poslije“ obojaj **crvenom** bojom).

prije

poslije

Molimo te zaokruži broj koji najbolje odgovara tvom mišljenju.

Roditeljstvo i briga o djetetu	nije točno	djelomično netočno	niti točno niti netočno	djelomično točno	točno
Osjećam se sigurno u ulozi majke.	1	2	3	4	5
Znam kako se igrati sa svojim djetetom.	1	2	3	4	5

Briga o sebi	nije točno	djelomično netočno	niti točno niti netočno	djelomično točno	točno
Znam rješavati svoje probleme.	1	2	3	4	5
Mogu izraziti svoje potrebe tako da ih drugi razumiju.	1	2	3	4	5
Mogu izraziti svoje želje tako da ih drugi razumiju.	1	2	3	4	5
Brinem o svom zdravlju.	1	2	3	4	5
Znam prepoznati svoje osjećaje.	1	2	3	4	5
Znam prepoznati svoje potrebe.	1	2	3	4	5
Planiram kako bih ostvarila svoje ciljeve.	1	2	3	4	5
Odgovorno se ponašam kada je u pitanju spolno ponašanje.	1	2	3	4	5

Partnerski odnosi	nije točno	djelomično netočno	niti točno niti netočno	djelomično točno	točno
Zadovoljna sam s mojim odnosom s ocem djeteta.	1	2	3	4	5
Komuniciram s partnerom na kvalitetan način.	1	2	3	4	5
Rješavam sukobe s partnerom na prihvatljiv način.	1	2	3	4	5

Osamostaljivanje	nije točno	djelomično netočno	niti točno niti netočno	djelomično točno	točno
Osjećam se sigurno stupiti u samostalni život.	1	2	3	4	5
Spremna sam tražiti posao.	1	2	3	4	5
Znam kako pronaći stan.	1	2	3	4	5
Znam kako ostvariti svoja prava.	1	2	3	4	5

Kreativnost i zabava	nije točno	djelomično netočno	niti točno niti netočno	djelomično točno	točno
Znam kreativne tehnike koje su mi korisne i u samostalnom životu	1	2	3	4	5
Mogu osmisliti zabavne sadržaje za sebe i dijete.	1	2	3	4	5
Izrađivanje kreativnih predmeta mi pomaže u provedbi kvalitetnijeg zajedničkog vremena s djetetom.	1	2	3	4	5

Hvala ti na trudu i vremenu!

Prilog 6. Protokol za evaluaciju procesa edukacija Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima/Mreža podrške za maloljetne roditelje

EVALUACIJA SEMINARA – lista za sudionike

ORGANIZACIJA EDUKACIJE

Na skali od 1 to 5 (pri čemu 1 označava Vaše nezadovoljstvo dok 5 označava Vaše izrazito zadovoljstvo) označite koliko ste bili zadovoljni sljedećim:

	Nezadovoljavajuće			Izrazito zadovoljavajuće	
Sveukupna organizacija edukacije	1	2	3	4	5
Važnost predstavljenih tema rada	1	2	3	4	5
Doprinos predavača/voditelja radionica	1	2	3	4	5
Vremenski raspored i plan rada	1	2	3	4	5
Smještaj i radni prostor	1	2	3	4	5

ZNAČAJ ZA VAŠ POSAO

Na skali od 1 to 5 (pri čemu 1 označava minimalan dok 5 označava maksimalan značaj) označite koliko je edukacija bila značajna za:

Potrebe posla koji radite	1	2	3	4	5
Unaprjeđenje Vaših znanja	1	2	3	4	5
Unaprjeđenje Vaših vještina	1	2	3	4	5

Što Vam je bilo najkorisnije, a što Vam se činilo najmanje korisnim? O čemu biste voljeli znati više?

Prilog 7. Protokol za evaluaciju učinka edukacija Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima/Mreža podrške za maloljetne roditelje

EVALUACIJA UČINKA SEMINARA – lista za sudionike

Molimo Vas procijenite Vaše znanje o sljedećim temama vezanim uz maloljetničko roditeljstvo **prije dolaska na seminar.**

	nedovoljno	dovoljno	dobro	vrlo dobro	izvrsno
Koliko je česta pojava maloljetničkih trudnoća					
Koji su socijalni rizici vezani uz maloljetničko roditeljstvo					
Koje su specifičnosti maloljetnih roditelja					
Koja su prava djeteta					
Koja je uloga baka i djedova u kontekstu maloljetnih roditelja					
Kako maloljetničke trudnoće utječu na odnose unutar obitelji					
Koje su mogućnosti smještaja maloljetnih majki s djetetom izvan obitelji					
Specifičnosti udomiteljstva maloljetnih majki s djetetom					
Specifičnosti maloljetničkog roditeljstva u romskoj populaciji					
Koji su oblici podrške za maloljetne roditelje					
Koja je uloga stručnjaka u radu s maloljetnim roditeljima					

Molimo Vas procijenite Vaše znanje o sljedećim temama vezanim uz maloljetničko roditeljstvo
nakon sudjelovanja na seminaru.

	nedovoljno	dovoljno	dobro	vrlo dobro	izvrsno
Koliko je česta pojava maloljetničkih trudnoća					
Koji su socijalni rizici vezani uz maloljetničko roditeljstvo					
Koje su specifičnosti maloljetnih roditelja					
Koja su prava djeteta					
Koja je uloga baka i djedova u kontekstu maloljetnih roditelja					
Kako maloljetničke trudnoće utječu na odnose unutar obitelji					
Koje su mogućnosti smještaja maloljetnih majki s djetetom izvan obitelji					
Specifičnosti udomiteljstva maloljetnih majki s djetetom					
Specifičnosti maloljetničkog roditeljstva u romskoj populaciji					
Koji su oblici podrške za maloljetne roditelje					
Koja je uloga stručnjaka u radu s maloljetnim roditeljima					

Hvala Vam na trudu i vremenu!

EVALUACIJA webinarara – Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo

ORGANIZACIJA EDUKACIJE

Na skali od 1 to 5 (pri čemu 1 označava Vaše nezadovoljstvo dok 5 označava Vaše izrazito zadovoljstvo) označite koliko ste bili zadovoljni sljedećim:

1. Sveukupna organizacija webinarara

Nezadovoljavajuće 1 2 3 4 5 Zadovoljavajuće

2. Važnost predstavljenih tema

Nezadovoljavajuće 1 2 3 4 5 Zadovoljavajuće

3. Doprinos predavača/voditelja radionica

Nezadovoljavajuće 1 2 3 4 5 Zadovoljavajuće

4. Vremenski raspored i plan rada

Nezadovoljavajuće 1 2 3 4 5 Zadovoljavajuće

ZNAČAJ ZA VAŠ POSAO

Na skali od 1 to 5 (pri čemu 1 označava minimalan dok 5 označava maksimalan značaj) označite koliko je edukacija bila značajna za:

5. Potrebe posla koji radite

Minimalan 1 2 3 4 5 Maksimalan

6. Unaprjeđenje Vaših znanja

Minimalan 1 2 3 4 5 Maksimalan

7. Unaprjeđenje Vaših vještina

Minimalan 1 2 3 4 5 Maksimalan

8. Što Vam je bilo najkorisnije, a što Vam se činilo najmanje korisnim? O čemu biste voljeli znati više?

Molimo procijenite u kojoj mjeri je webinar unaprijedio vaše znanje o sljedećim temama vezanima uz maloljetničko roditeljstvo.

9. Pojavnost maloljetničkih trudnoća

1 2 3 4 5

10. Socijalni rizici vezani uz maloljetničko roditeljstvo

1 2 3 4 5

11. Maloljetni roditelji i prava djeteta

1 2 3 4 5

12. Uloga baka i djedova

1 2 3 4 5

13. Utjecaj maloljetničke trudnoće na odnose unutar obitelji

1 2 3 4 5

14. Oblici podrške za maloljetne roditelje

1 2 3 4 5

15. Uloga stručnjaka u radu s maloljetnim roditeljima

1 2 3 4 5

Hvala!

Prilog 9. Pitanja za intervju s korisnicima (3. godišnje Izvješće)

1. U koje ste aktivnosti još bili uključeni kroz ove tri godine (osim ovih koje ste naveli za zadnju godinu)?
2. Ima li nešto što je moglo biti bolje u odnosu na aktivnosti ponuđene u programu Mama je mama? Npr. teme koje su nedostajale, neki dodatni oblici podrške, odnos među sudionicama, odnos sa voditeljicama aktivnosti...
3. Imate li prijedlog što bi još Udruga mogla ponuditi kao podršku vama ili ljudima u sličnoj situaciji u kojoj ste vi?
4. Biste li preporučili uključivanje u ovakav program mladima u sličnoj životnoj situaciji kao što je vaša? Ako biste preporučili, što biste im rekli o programu?

Prilog 10. Program Završne konferencije programa Mama je mama

Završna konferencija trogodišnjeg programa MAMA JE MAMA za maloljetne i mlade trudnice i roditelje 2017-2020

29.06.2020 Hotel Academia Zagreb, Tkalčićeva 38, dvorana Gloria

PROGRAM RADA

9:30 – 10:00	Registracija sudionika
10:00 – 10:30	Otvorenje konferencije Moderator: Kristijan Orešković, mag.pol. Program MAMA JE MAMA 2017-2020 Prikaz ostvarenih ciljeva, aktivnosti i rezultata Silvija Stanić, dipl.psih.univ.spec.iur.
10:30 – 11:00	Savjetovalište MAMA JE MAMA Mia Krpan, mag.psych. & Sara Carević, mag.psych.
11:00 – 11:30	Web portal maloljetni-roditelji.hr Karmen Stipeč, mag.act.soc.
11:30 – 11:45	Pauza za kavu
11.45 – 12:15	Evaluacija programa, zaključci i preporuke Silvija Stanić, dipl.psih.univ.spec.iur.
12:15 – 12:45	Nove aktivnosti i partnerski programi Predstava „Dvije crte plavo“ (suradnja s Teatrom Puna Kuća, Teatrom EXIT i GK Sisak) Svetlana Patafta, glumica i umjetnička voditeljica Teatra Puna Kuća #AktivnaMAMA (suradnja s Kickboxing klubom Leon Gym) Sara Carević, mag.psych. & Karmen Stipeč, mag.act.soc.
12:45 – 13:00	Pitanja i rasprava
13:00	Ručak

Prilog 11. Presentacija završne evaluacije programa Mama je mama

Završna evaluacija programa Mama je mama

2017. – 2020.

Telefonsko savjetovanje i informiranje

Očekivani rezultati

- 180 telefonskih savjetovanja i informiranja

Ostvareni rezultati

- održano 244 telefonskih savjetovanja i informiranja; ukupno 40 korisnika

Individualno psihološko savjetovanje

Očekivani rezultati

- održano 360 individualnih psiholoških savjetovanja
- unaprijeđena informiranost i osigurana psihosocijalna potpora maloljetnim trudnicama i roditeljima

Ostvareni rezultati

- održano 196 psiholoških savjetovanja s maloljetnim trudnicama i majkama telefonskih savjetovanja i informiranja; ukupno 45 korisnika

Individualno pravno savjetovanje

Očekivani rezultati

- održano 90 pravnih savjetovanja
- unaprijeđena informiranost i osigurana psihosocijalna potpora maloljetnim trudnicama i roditeljima

Ostvareni rezultati

- održano 63 pravnih savjetovanja s maloljetnim trudnicama i majkama; ukupno 16 korisnika

Male edukativne grupe

Očekivani rezultati

- održano 144 susreta male edukativne grupe za maloljetne i mlade majke smještene u Majčinskom domu Dječjeg doma Zagreb
- unaprijeđenje znanja i vještina maloljetnih trudnica i majki koje su pred izlaskom iz ustanove

Ostvareni rezultati

- održano 86 susreta malih edukativnih grupa; 56 korisnika

Male edukativne grupe

Zadovoljstvo korisnica grupnim radom
1-uopće ne, 5-da, u potpunosti, aritmetičke sredine

Tvrđnja	I. godina provedbe	II. godina provedbe
Tijekom rada na grupi uzvažane su moje potrebe i mišljenja	4,10	4,88
Nodiletki su se prema meni odnosili s dostojanstvom i poštovanjem	5,00	4,88
Zadovoljna sam temama koje smo obrađivali	4,20	4,55
Zadovoljna sam svojom aktivnošću u grupi	3,90	4,33
U grupi se osjećam dobro/sigurno	4,50	4,87
Informacije koje sam dobila bile su mi razumljive	4,70	4,88

Male edukativne grupe

„Koliko smatraš da su za tebe i tvoje odluke/ponašanja važne slijedeće teme...“
1-nisu važne, 5-jako važne; aritmetičke sredine

Male edukativne grupe I. godina provedbe

Razlike u samoprocjeni znanja i vještina prije i poslije sudjelovanja u Malim edukativnim grupama
1-nije točno, 5-točno; aritmetičke sredine

Male edukativne grupe II. godina provedbe

Razlike u samoprocjeni znanja i vještina prije i poslije sudjelovanja u Malim edukativnim grupama
1-nije točno, 5-točno; aritmetičke sredine

Male edukativne grupe

- rezultati evaluacije procesa i evaluacije učinka pokazuju kako Male edukativne grupe **postizu učinak** u unaprijeđenju znanja i vještina maloljetnih trudnica i majki koje su pred izlaskom iz ustanove u svim područjima na koje ciljaju

Grupe podrške

Očekivani rezultati

- održana 72 susreta grupe podrške za maloljetne i mlade roditelje
- unaprijeđenje znanja i vještina maloljetnih trudnica i majki

Ostvareni rezultati

- održano 19 sastanaka grupa podrške; ukupno 29 korisnica

Grupe podrške grupni intervju

Na koji način im je sudjelovanje u grupi bilo korisno

- možućnost da otvoreno izraze svoje mišljenje i iznesu probleme („osjećala bih olakšanje“, „skiniću bih dio tereta sa sebe“).
- nova znanja i vještine te „širenje vidika“
- znanja o tome kako sagledati situaciju s više strana te su dobile savjete kako dalje „kroz život“ i kako planirati svoju budućnost
- rad na sebi, razvoju samopouzdanja i samopoštovanja
- osvjestavljanje spoznaje da „vrijede“, da su sebi „najvažnije, kao i njihova djeca“
- razvoj komunikacijskih vještina („Prije sam bila povučena i teško sam iznosila svoje mišljenje te se opuštila u razgovor, uz pomoć grupe i radionica stekla sam komunikacijske vještine te sam sada puno otvorenija.“)

Grupe podrške grupni intervju

Razlog uključivanja

- korisnice najviše navode potreba za podrškom
- možućnost da otvoreno izraze svoje mišljenje bez straha od osuđivanja
- želja za stjecanjem novih znanja i vještina, kako bi mogle donijeti „dobre i zrele odluke“ u budućnosti

Tehnička podrška

Očekivani rezultati

- 30 maloljetnih i mladih roditelja uključeno je u korištenje tehničke podrške

Ostvareni rezultati

- 15 korisnika je bio uključeno u korištenje tehničke podrške

Tehnička podrška obuhvaćala je odlazak na sud, odlasci u bolnicu, izrada CV-a, podrška u ostvarivanju prava, podrška pri prijavi na burzu i drugi slični oblici podrške. Broj korisnika obuhvaćen ovom aktivnosti manji je od očekivanog.

Grupe podrške grupni intervju

Očekivanja

- znanja o „majčinstvu“, odnosno o njezi i odgoju djeteta (roditeljskim vještinama)
- vještine rješavanja problema
- vještine postavljanja ciljeva (kako „planirati budućnost“)
- kako raditi na poboljšanju međuljudskih odnosa generalno
- rad na sebi („da uopće uzmem vrijeme za sebe, za rad na sebi, tih sat vremena tjedno mi puno znači i donosi“)

Edukacija i osposobljavanje majki

Očekivani rezultati

- 3 majke uključene u program prekvalifikacije i 6 majki uključeno u program osposobljavanja za zvanje

Ostvareni rezultati

- 1 majka bila je uključena u program prekvalifikacije, a 3 majke bile su uključene u program osposobljavanja

U II. godini provedbe projekta bile mlade kronološke dobi te nije bilo potrebe za prekvalifikacije i/ili osposobljavanje.

Grupe podrške grupni intervju

Najkorisnije u grupi

- dobivanje podrške te ohrabrenje
- nova znanja i vještine koje će im koristiti u budućnosti
- savjeti o majčinstvu, odnosno savjete kako se brinuti i skrbiti o djetetu
- možućnost da otvoreno i slobodno izraze svoje mišljenje, ali i da čuju tuđa iskustva

grupni rad korisnice prepoznaju kao odličnu metodu te posebno ističu kompetencije voditeljice - i u poučavanju i u stvaranju dobrih odnosa s članovima grupe

E savjetovanje

Očekivani rezultati

- provedeno 1080 e-savjetovanja putem web portala maloljetni-roditelji.net
- objavljeno 300 odgovora

Ostvareni rezultati

- održano 2.085 e-savjetovanja od strane psihologa, socijalnih radnika, ginekologa i pravnika putem web portala www.maloljetni-roditelji.net
- objavljeno 296 odgovora

Grupe podrške grupni intervju

Značajne teme

- ističu da su sve teme bile interesantne i poučne
- posebno ističu radionice na kojoj su radili na slici o sebi, postavljanju granica i prepoznavanju zlostavljanja
- nekoliko korisnica ističe značajnim mogućnost da same ponude temu, odnosno ono o čemu žele razgovarati na grupi (što ih muči, što bi željele saznati, naučiti, podijeliti s ostalima)

Web edukacija

Očekivani rezultati

- objavljeno 36 tekstova na web portalu o temama vezanim uz maloljetničke trudnoće i odgovorno roditeljstvo

Ostvareni rezultati

- objavljeno je 27 tekstova na web portalu o temama vezanim uz maloljetničke trudnoće i odgovorno roditeljstvo

E savjetovanje i Web edukacija

Web portal www.maloljetni-roditelji.net je, kroz 3. godine provedbe programa, posjetilo **318.884** korisnika!

Edukacija stručnjaka

Očekivani rezultati

- educirano 114 stručnjaka iz centara za socijalnu skrb

Ostvareni rezultati

- educirano 75 stručnjaka iz centara za socijalnu skrb

Održane 2 edukacije „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“

Edukacija „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“

II. godina provedbe

Sesija	Indikator 1	Indikator 2	Indikator 3	Indikator 4	Indikator 5	Indikator 6	Indikator 7	Indikator 8	Indikator 9	Indikator 10	Indikator 11
1	3,74	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
2	4,06	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
3	4,10	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
4	4,13	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
5	4,19	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
6	4,00	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
7	4,06	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
8	3,90	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
9	3,51	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
10	4,10	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84
11	4,19	2,94	2,87	2,84	2,97	2,87	2,35	1,74	2,05	2,29	2,84

Formiranje mreže stručnjaka

Očekivani rezultati

- Formirana mreža od 30 stručnjaka zainteresiranih za koordiniranje aktivnosti, razvoj i pružanje socijalnih usluga maloljetnim mladim trudnicama i roditeljima na području cijele RH

Ostvareni rezultati

- održan seminar te je održan seminar „Mreža podrške za maloljetne roditelje“ zamišljen kao „follow-up“ aktivnosti
- educirano 25 stručnjaka iz centara za socijalnu skrb
- formirana mreža od 15 stručnjaka

Edukacije „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“

Zadovoljstvo organizacijom edukacije
1-nezadovoljavajuća, 5-izrazito zadovoljavajuća
aritmetičke sredine

Indikator	I. godina provedbe	II. godina provedbe
1. Sveukupna organizacija edukacije	4,65	4,87
2. Važnost predstavljenih tema	4,62	4,68
3. Doprinos predavača/voditelja	4,51	4,84
4. Vremenski raspored i plan rada	4,16	4,77
5. Smještaj i radni prostor	4,62	4,53

Edukacija „Mreža podrške za maloljetne roditelje“

Zadovoljstvo organizacijom edukacije
1-nezadovoljavajuća, 5-izrazito zadovoljavajuća
aritmetičke sredine

Indikator	I. godina provedbe	II. godina provedbe
1. Sveukupna organizacija edukacije	4,66	4,75
2. Važnost predstavljenih tema rada	4,25	4,75
3. Doprinos predavača/voditelja radionica	5,00	4,75
4. Vremenski raspored i plan rada	4,75	4,75
5. Smještaj i radni prostor	4,77	4,75

Edukacije „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“

Značaj edukacije za sudionike
1-minimalan značaj, 5-maksimalan značaj
aritmetičke sredine

Indikator	I. godina provedbe	II. godina provedbe
1. Potrebne postoje	4,11	4,29
2. Unaprjeđenje znanja	4,24	4,24
3. Unaprjeđenje vještina	4,14	4,48

Edukacija „Mreža podrške za maloljetne roditelje“

Značaj edukacije za sudionike
1-minimalan značaj, 5-maksimalan značaj
aritmetičke sredine

Indikator	I. godina provedbe	II. godina provedbe
1. Potrebne postoje	4,66	4,25
2. Unaprjeđenje Vaših znanja	4,25	5,00
3. Unaprjeđenje Vaših vještina	5,00	5,00

Edukacija „Jačanje kapaciteta stručnjaka za rad s maloljetnim roditeljima“

I. godina provedbe

Sesija	Indikator 1	Indikator 2	Indikator 3	Indikator 4	Indikator 5	Indikator 6	Indikator 7	Indikator 8	Indikator 9	Indikator 10	Indikator 11
1	3,56	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
2	3,94	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
3	3,94	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
4	3,76	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
5	3,91	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
6	4,15	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
7	3,94	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
8	3,76	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
9	3,56	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
10	3,76	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88
11	3,88	2,15	2,06	2,85	3,09	3,15	2,70	2,53	2,56	3,76	3,88

Edukacija „Mreža podrške za maloljetne roditelje“

Samoprocjena znanja prije i nakon edukacije (1-nezadovoljno do 5-izvršno; aritmetičke sredine)

Indikator	Prije	Nakon
1. Koliko je česta poziva maloljetnih trudnica	3,75	4,12
2. Koji su socijalni razlozi vezani uz maloljetne roditeljeve	3,93	4,12
3. Koji su specifičnosti maloljetnih roditelja	4,06	4,12
4. Koji su pravci djelatna	3,93	4,12
5. Koji je uloga baka i djedova u kontinuitetu maloljetnih roditelja	3,93	4,12
6. Kako maloljetne trudnice utječu na odnose unutar obitelji	3,86	4,12
7. Koji su mogućnosti implementacije maloljetnih majki i djedova (ovaj odjeljak)	4,00	4,12
8. Specifičnosti udobiteljstva maloljetnih majki i djedova	3,93	4,12
9. Specifičnosti maloljetničkog roditeljstva u romskoj populaciji	3,43	4,12
10. Koji su oblici podrške za maloljetne roditelje	2,88	4,12
11. Koji je uloga stručnjaka u radu s maloljetnim roditeljima	2,37	4,12

Program podrške mreži suradnika (E-mreža) E-support, E-learning, Webinar

Očekivani rezultati

- razvijen program online podrške mreži, razvijeni komunikacijski alati, napravljena komunikacijska platforma, izrađeni edukacijski moduli
- 30 stručnjaka uključeno u program podrške mreži suradnika
- unaprijeđena informiranost, povećana spremnost za razmjenu informacija, umrežavanje te međusektorsku i međuresornu komunikaciju
- osnaženi kapaciteti stručnjaka za pružanje socijalnih usluga maloljetnim roditeljima

Ostvareni rezultati

- je izrađeno 3 video animacije na temu maloljetničkog roditeljstva i odgovornog spolnog ponašanja mladih
- održan webinar „Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo - izazovi u radu i mogućnosti“ na kojem je sudjelovalo 78 sudionika

Zaključno

Usmjerenost programa na univerzalnu prevenciju

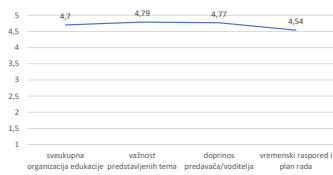
- veliki obuhvat korisnika kroz E-savjetovanje, web edukaciju i predstavu Dvije crte plavo

Edukacija i stvaranje mreže stručnjaka

- učinak edukacija/seminara/webinara na znanja i kompetencije stručnjaka
- stvorena mreža stručnjaka

Webinar Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo - Izazovi u radu i mogućnosti

Zadovoljstvo organizacijom edukacije
1-nezadovoljavajuća, 5-izrazito zadovoljavajuća
aritmetičke sredine

Izazovi

Selektivna i indicirana razini prevencije

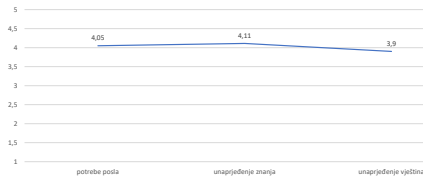
- program Mama je mama je namijenjen i maloljetnim i mladim trudnicama te maloljetnim i mladim trudnicama i majkama u dobi od 15 do 30 godina koje izlaze iz ustanove socijalne skrbi (Dječji dom Zagreb - Materinski odjel)

- broj održanih susreta Malih edukativnih grupa i Grupa podrške, značajno je manji od planiranog (čak i uz izuzetak epidemioloških mjera), a korisnice ovih aktivnosti ih percipiraju važnim i, za njih, značajnim

- iako se radi o manjem broju korisnica koje koriste ovaj tip podrške, one su u visokom riziku te je stoga važno da programski tim nađe način kako održati planiranu učestalost susreta Malih edukativnih grupa i Grupa podrške te smanjiti fluktuaciju korisnica iako bi im se pružila kvalitetna i kontinuirana podrška

Webinar Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo - Izazovi u radu i mogućnosti

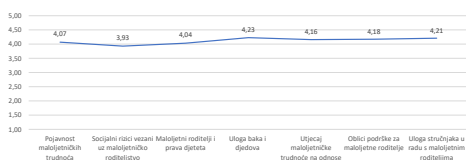
Značaj edukacije za sudionike
1-minimalan značaj, 5-maksimalan značaj
aritmetičke sredine

Hvala na pažnji!

Webinar Maloljetničke trudnoće i roditeljstvo - Izazovi u radu i mogućnosti

Procjena unaprijeđenja znanja
1-nije unaprijeđeno do 5-jako je unaprijeđeno
aritmetičke sredine

Dodane aktivnosti

#AktivnaMAMA

- usluga sportske rekreacije kroz besplatnu rekreaciju za majke i djecu, korisnice Savjetovališta; u suradnji s Kickboxing klubom Leon Gym
- održano 28 besplatnih treninga

Predstava „Dvije crte plavo“

- u partnerstvo s Teatrom Puna kuća i Teatrom EXIT
- predstavu je pogledao 1.760 korisnika - mladih, njihovih profesora i stručnih suradnika s područja više županija RH